

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Paulus in Rome (10)

"lerende...met alle vrijmoedigheid" Handelingen 28:31m

Het nieuwe jaar zijn we ingegaan. 't Zou kunnen zijn het jaar van de wederkomst van de Heere Jezus. O neen - nu geen overspannen verwachting. Die maakt onbekwaam tot de taak waartoe de Heere ons roept. Toch wel - gespannen verwachting. De bruid ziet reikhalzend uit naar de komst van de Bruidegom! We hebben elkaar toegewenst de zegen van de Heere. Zo zijn we dat gewend aan het begin van een nieuw jaar. 't Is ook terecht, want zonder de zegen zijn we niets.

't Gaat in deze meditatie over een bijzondere zegen: de zegen van de vrijmoedigheid. Paulus heeft in Rome met vrijmoedigheid, ja met alle vrijmoedigheid het Evangelie verkondigd; en dat ondanks levensbedreigende situaties. Wat is de betekenis van dat woord vrijmoedigheid? Het betekent: alles zeggen. Er is geen terughoudendheid in het spreken. Geen half, geen driekwart maar helemaal, alles zeggen. Er is geen bangheid, geen vrees, die woorden doet inslikken. Vrijmoedigheid doet alles zeggen wat gezegd moet worden. Nu moet u wel weten dat vrijmoedigheid een van de gaven van de Heilige Geest is. Zeker - we kunnen iemand aanwijzen als een vrijmoedig mens. Zo kan iemands aard, z'n natuur zijn. Maar menselijke vrijmoedigheid kan soms hoogst onaangenaam zijn. Er wordt geen blad voor de mond genomen, ongezoeten wordt de waarheid gezegd, recht voor de raap. Zonder wijsheid, zonder beleid. Zelfs brutaal en onbeschoft. Men prijst zichzelf dat men de ander eens flink de waarheid heeft gezegd. Nu dat is de wereldse, de ongeestelijke, de vleeselijke vrijmoedigheid. U dient dus

wel goed te onderscheiden. De echte vrijmoedigheid is gave, en die is geheel anders. Die is geestelijk. Dus geen produkt van ons, maar van boven. In Handelingen 4 leest u van een biddende gemeente, een gemeente die bidt temidden van bedreigingen: "En nu dan, Heere, zie op hun dreigingen, en geef Uw dienstknechten met alle vrijmoedigheid Uw woord te spreken." Hoe rijk werd dat gebed verhoord. "En als zij gebeden hadden, werd de plaats, in welke zij vergaderd waren, bewogen. En zij werden allen vervuld met de Heilige Geest, en spraken het Woord Gods met vrijmoedigheid."

Ziet u wel - de vrijmoedigheid is helemaal gave, en wordt gegeven in de weg van het gebed. Daarom kon Paulus in Rome met alle vrijmoedigheid het Woord verkondigen. Er zal zijn geweest de bedreiging van de kant van de Joden. Nog meer van de kant van de wereld. De tijd van Nero kwam aan. Naar menselijke wijsheid en overweging zou het raadzaam geweest zijn de mond te houden. Echter - Paulus spreekt alles wat hij zeggen moet. Vanwege de gave van de vrijmoedigheid. Het Evangelie snijdt alle mogelijkheden en alle verdienste aan onze kant af. Het Evangelie spreekt van zonder enige verdienste onzerzijds, uit louter genade, alleen om de offerande van Jezus Christus. Dat Evangelie is niet naar de mens. Dat roept weerstanden op. 't Is ook een zaak dat we alleen maar zalig kunnen worden door Eén die aan een kruis, aan een vloekhout stierf. Dat Evangelie blijft de Joden een ergernis, en de Grieken een dwaasheid. Dat was toen. Dat is ook vandaag. Er is beredeneerd geloof en er is een beredeneerd ongelooft. Daar hebben we ook in onze

tijd mee te maken. Nu kunnen we vanuit vrees, mensenvrees de ene keer die kant opknikken en de andere keer deze kant. Preken en spreken zo in de trant van: "zo de wind waait, waait mijn jasje." Het Evangelie gaan aanpassen; water bij de wijn gaan doen.

Hoe kan de vrees verlammen, als sprakeloos maken, doen verstommen. We worden gedreven in de armen van de wereld. Om precies zo te doen en gekleed te gaan als de wereld. Er wordt gevloekt, maar we zeggen niets. We doen alsof we niets gehoord hebben. U zegt: maar ik heb geen vrijmoedigheid. Wel - ik ook niet. 't Zou de grootste misvatting zijn als we de vrijmoedigheid bij onszelf willen vinden. Doch er is een God Die in de weg van ons bidden vrijmoedig maakt. O als u aan de zonde vasthoudt, niet belijdt, niet breekt maar voortgaat in de zonde, dan ontvangt u geen vrijmoedigheid. Dan gaat ook elke gegeven vrijmoedigheid heen. Indien ons hart ons veroordeelt is er ook geen vrijmoedigheid.

't Zou ook kunnen zijn dat de achtergrond van geen vrijmoedigheid hebben is dat u niets te zeggen hebt. U gebruikt het woord om uw leegheid te bedekken. Nu gaat het niet allereerst over vrijmoedigheid tegenover mensen. 't Gaat allereerst om vrijmoedigheid tegenover God. Die kunt u nooit vinden bij uzelf, ook niet in wat de Heere u gaf. Die kunt u slechts ontleen aan Hem Die in het midden van de troon is. Jezus Christus heeft als het Lam. Dat geslacht is de troon gemaakt tot troon der genade. Slechts aan Hem kunt u de vrijmoedigheid ontleen; en aan God Zelf, Die gezegd heeft: "Stort voor Mij uit uw ganse hart." Kent u dat alles uitzeggen, niets verborgen houden, niets meer bedekt kunnen houden voor Hem? Van harte wensen we elkaar die tweeërlei vrijmoedigheid toe! Wat een zegen zou dat zijn in het nieuwe jaar!

Ds. v. Z.

Van de administratie

In de laatste weken van 1997 werden weer 4 nieuwe abonnees opgegeven. Aan giften voor ons blad ontvingen we f 3.035,-, waarvan f 3.000,- van het Fonds v.d. Heuvel. Voor de school in Dundas ontvingen we een gift van f 4.000,-, eveneens van bovengenoemd fonds, f 1.000,- van de Chr. Geref. Eben Haëzerkerk te Urk, f 540,- van de Chr. Geref. Kerk van Vlaardingen als opbrengst van de gehouden collecte, f 200,-, f 100,- en f 250,- respectievelijk van de diaconieën van de Chr. Geref. Kerken van Meerkerk, Tholen en Zaamslag. Als netto-opbrengst van de C.D.-actie, die gehouden is vanuit de Chr. Geref. Kerk van Katwijk aan Zee ontvingen we f 6.609,63 voor de school. Zowel voor de opgaven van nieuwe abonnees, alsmede voor de ontvangen gif-

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk.
Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar: Ds. A. van Heteren, Voordijk 247, 2992 AL Barendrecht, telefoon 0180-613069.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 0172-474202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.
Advertenties f 0,60 per mm met een kolombreedte van 6 cm.
Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op geluidscassette en/of in braille, groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

ten voor ons blad en voor de school in Dundas, zeggen we u mede namens het bestuur van de school, heel hartelijk dank. Binnenkort kunt u de acceptgirokaarten voor betaling van het abonnementsgeld voor 1998, de 33e jaargang, weer tegemoet zien. We hopen en verwachten dat u deze kaarten na ontvangst, weer invult en ondertekent en zo spoedig mogelijk ter betaling opstuurt naar de postbank of naar uw eigen bank.

We willen u evenals vorige jaren er aan herinneren, dat de werkelijke kosten van de uitgave van ons blad, meer dan het drievoudige bedragen dan het opgegeven bedrag voor het abonnementsgeld.

Daar het merendeel van onze abonnees grote of kleinere bedragen aan giften of overbetalingen voor ons blad overmaakten, konden we in 1997 aan al onze verplichtingen voldoen. De commissie stelt deze vrijwillige betalingen voor giften of overbetalingen steeds erg op prijs en wil daarom het minimum abonnementsgeld niet verhogen. We hopen dat de Heere ook in 1998 de harten van onze abonnees weer neigt en we verblijd mogen worden door uw gaven.

Abonnees, die een geschenkabonnement op ons blad van een kerkenraad of van familie of bekenden hebben ontvangen, dat ook geldt voor 1998, kunnen het insturen van de acceptgirokaart achterwege laten.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers,
Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen
a.d. Rijn. Telefoon: 0172-474202.
Postbank: 704350.

Van de redactie

Inhoud

Ds. L.W. van der Meij schrijft een "In memoriam" over Ds. H.C. van der Ent. Het verslag van de begrafenis is opgenomen. Ds. P. den Butter vervolgt zijn

serie over de brief van de apostel Paulus aan de Filippenzen. Ds. H. Polinder schrijft verder over "Des Christens groot interest" van William Guthrie. Ds. A. van der Weerd levert een bijdrage in verband met de jaarwisseling. Een overzicht van de inhoud van de 32e jaargang van Bewaar het Pand is opgenomen. We zeggen diaken J. Boer van harte dank voor het vele werk dat hij hieraan heeft gehad.

Emeritaat Ds. A. Stehouwer

We kregen bericht van het emeritaat van Ds. A. Stehouwer. D.V. 9 januari zal in verband hiermee een dienst worden gehouden aanvang 19.30 uur in de Christelijke Gereformeerde Kerk aan de Emmastraat 116 te Vlaardingen. We willen Ds. Stehouwer en zijn vrouw en verdere familiekring van harte al het nodige toewensen en Gods zegen bij de hulp in het pastoraat die in de kleine gemeente van Zuidland verricht zal mogen worden. De Heere gedente de gemeente van Vlaardingen, die nu vacant wordt en de gemeente van Zuidland waar pastorale arbeid verricht zal mogen worden.

Het jaar 1998

We mochten een nieuw jaar binnengaan. We weten niet wat het nieuwe jaar ons brengen zal. Moge de nabijheid des Heeren ondervonden worden. Hierbij denken wij met name aan de predikantsweduwen. Moge de Heere ook dit jaar in onze kerken werken, Zijn Koninkrijk uitbreiden en de arbeid die verricht wordt aan ons blad tot zegen stellen.

Verschijningsdata volgende nummers

Het volgende nummer zal D.V. 22 januari 1998 verschijnen en de daaropvolgende afleveringen zoals gebruikelijk elke veertien dagen.

AvH.

Paulus en de Filippenzen (9)

'En ik wil, dat gij weet, broeders, dat hetgeen aan mij is geschied, meer tot bevordering van het Evangelie gekomen is; also dat mijn banden in Christus openbaar geworden zijn in het ganse rechthuis en aan alle anderen; en dat het meerder deel der broeders in de Heere door mijn banden vertrouwen gekregen hebbende, overvloediger het Woord onbevreesd durven spreken' (Fil. 1:12-14).

In het begin van zijn brief aan de Filippenzen heeft Paulus geschreven over zijn dankzegging en zijn bidden voor de gemeente in Filippi. Maar dat was niet meer dan de inleiding van zijn brief. Na die inleiding komt hij tot zijn eigenlijke doel. Hij heeft begrepen van Epafroditus, dat er in Filippi ongerustheid is ontstaan toen men daar vernam dat Paulus in Rome gevangen zit. Er zullen ook wel allerlei andere geruch-

ten omtrent hem verspreid zijn, zoals het bericht over zijn schipbreuk, zijn verhoor, zijn veroordeling en dergelijke. Door dat alles zijn ze in Filippi knap van streek geraakt. Er was immers zo'n sterke band tussen Paulus en die gemeente. Toen ze dan ook Epafroditus naar Paulus toezonden hebben ze hem opdracht gegeven naarstig naar de welstand van Paulus te informeren. Ze willen graag met zekerheid weten dat het met de apostel goed gaat. Welnu, na de inleiding gaat Paulus op die vragen in. Hij gaat iets over zichzelf vertellen om op die manier de Filippenzen gerust te stellen. Hoe hij dat doet? Door te vertellen van de zegen die intussen door zijn gevangenschap tot stand gekomen is.

Zegen

'Hetgeen aan mij geschied is, is meer tot bevordering van het Evangelie gekomen': vs. 12. Dat is de hoofdzaak die Paulus wil meedelen. Dat moeten ze in Filippi goed weten. Alles wat Paulus wedervaren is en waar ze in Filippi bezorgd over zijn geworden, heeft slechts dit ene bereikt, dat de zaak van het Evangelie voortgang gekregen heeft. Dat geldt van alles wat er gebeurd is. Dus de gevangenneming en de veroordeling en de opsluiting, alles! Al die dingen die zo nadelig lijken te zijn, hebben alleen maar voordeel gebracht. Het Woord is voortgegaan. Het werk des Heeren is er niet door gehinderd. Integendeel! Naar ons oordeel heeft Paulus alle reden tot klagen. Maar hij klaagt niet! En hij wil ook niet dat ze hem in Filippi zullen beklagen. Waar gaat het immers om? Dat het Woord zijn vrije loop zal mogen hebben. Welnu, dat is gebeurd en dat gebeurt nog! Kunt u zich voorstellen hoe ze straks bij het lezen van deze brief in Filippi een zucht van verlichting slaken? Gelukkig! Het gaat dus toch goed met hem, die ze hun geestelijke vader mogen noemen. Gode zij dank! De zaak van het Evangelie is er ook niet door benadeeld.

Maar, er blijft wel een vraag over. Paulus schrijft dit nu wel, maar doet hij dat misschien alleen om de ongerustheid die ontstaan is, weg te nemen, terwijl hij toch eigenlijk niet voldoende grond heeft om zo optimistisch te zijn? Is hij het contact met de werkelijkheid misschien een beetje kwijt geraakt? Loopt hij niet te gemakkelijk over de bezwaren heen? Houdt hij zich groot voor de Filippenzen? Zo in de zin van: Het valt allemaal best mee;

het gaat best, hoor!

Nee, zo is het niet. Paulus weet wat hij zegt en hij weet ook dat hij dit zo mag zeggen. Er zijn dingen waaruit duidelijk blijkt dat wat Paulus overkomen is, de zaak van het Evangelie niet benadeeld, maar veelmeer bevoordeeld heeft. Paulus kan dat bewijzen. Hij doet dat ook. Op tweeërlei manier. Het Evangelie heeft voortgang gekregen bij de onbekeerden in Rome en het heeft uitwerking gekregen bij Gods volk in die stad.

Bij onbekeerden

'Alzo dat mijn banden in Christus openbaar geworden zijn in het ganse rechthuis en aan alle anderen': vs. 13. Wat is bedoeld met 'rechthuis'? Niet het gebouw waar de apostel terecht stond. Het Griekse woord 'praetorium' zal wel zien op de praetoriaanse garde of wacht. Er zal mee bedoeld zijn een bepaald detachement soldaten uit het keizerlijk paleis, aangewezen om Paulus tijdens zijn gevangenschap in Rome te bewaken. Volgens Hand. 28:16 was deze gevangenschap van Paulus niet helemaal ondragelijk. Wel was er voortdurend een soldaat bij Paulus en stond de apostel dag en nacht onder toezicht. Hem waren bepaalde vrijheden toegestaan, maar hij moest wel meemaken dat er altijd zo'n soldaat bij hem was. Misschien zat hij zelfs wel aan die soldaat vast met een keten. Stel u dit eens voor. Nooit was Paulus alleen. Zat de dienst van de ene soldaat er op, dan kwam er een ander. Als Paulus bad, was die soldaat er. Als hij dankte, was die soldaat er. Als er bezoekers kwamen was die soldaat er. Werd dat op den duur niet een kwelling? Maar kwelling of niet, Paulus ziet de positieve kant ervan. Die soldaten waren er dus altijd bij. Ook als Paulus over het Evangelie sprak. Ook als hij zijn hart voor de Heere uitstortte en voorbede deed. Ook als hij in zijn bidden zijn vertrouwen mocht uitspreken op Christus' offerande. En zo zijn die soldaten op de hoogte gekomen van het Evangelie en is het hen duidelijk geworden om welke reden Paulus gevangen zat. Ze hebben begrepen dat zijn banden 'in Christus' waren. Paulus was geen moordenaar of opstandeling. Ze begrepen dat deze man gevangen zat vanwege zijn geloof in Christus en Diens Evangelie. Dat hebben ze ontdekt en dat heeft indruk op hen gemaakt. Zoveel indruk, dat ze er met anderen over gesproken hebben. Kennelijk was dit verblijf van Paulus voor

deze en gene soldaat tot zegen geworden. En is de boodschap die hij bracht bekend geworden zelfs in het keizerlijk paleis, zodat niet alleen de soldaten ervan weten, maar ook 'alle anderen'. Ja, zelfs in het paleis van de keizer worden er nu gevonden, die tot het ware geloof zijn gekomen. Zie maar in 4:22, waar Paulus aan de Filippenzen de groeten overbrengt van hen die van 'het huis des keizers' zijn. Ja, heel Rome weet er intussen van. Heel die heidense hoofdstad van de wereld van die dagen. God vergeet de belofte niet die Hij aan Paulus gedaan heeft, namelijk dat hij Gods Naam zou uitdragen voor de heidenen en de koningen (Hand. 9:15). Dankzij de wonderlijke gang die God in Zijn voorzienigheid met het Evangelie gaat komt het Woord op plaatsen waar het anders wellicht nooit zou zijn gekomen.

Bij Gods volk

In vs. 14 spreekt Paulus over het merendeel der broeders in de Heere. Dat is een andere categorie mensen dan waar hij het in vs. 13 over had. In Rome was een christelijke gemeente. Weliswaar was die gemeente niet door Paulus gesticht, maar de apostel had er wel een band mee. Ook in die gemeente heeft men geweten van Paulus' gevangenschap. Begrijpelijk dat dit daar vrees veroorzaakte. Paulus zit gevangen! Betekent dat, dat er nu een vervolging zal gaan losbreken? Zal Paulus standvastig blijven? Zal hij genoeg kracht hebben om trouw te zijn onder de martelingen? En hoe zal het met anderen gaan? Worden er straks meer gevangen genomen? Bange vragen overvallen de christenen in Rome. Maar dan horen ze van de geloofsmoed van Paulus en hoe hij in zijn gevangenschap ongehinderd voortgaat met de prediking van het Evangelie. En het gevolg? Timide christenen vatten moed. Er is blijkbaar geen reden tot vrees en bezorgdheid. God ondersteunt Zijn knecht. En zo krijgen de meeste broeders - niet allemaal dus! - weer vertrouwen en ze doen zelf ook hun mond weer open. Ook zij dragen onbeschroomd het Woord verder. God versterkt hen en geeft nieuwe moed door wat ze in Paulus zien. Met deze gegevens zoekt Paulus de Filippenzen gerust te stellen. Ze hoeven zich echt geen zorgen te maken. Gods werk gaat door, ook Paulus gevangen. Het Woord Gods is niet gebonden. Uit wat Paulus in deze verzen meedeelt leiden we een paar zaken af.

1. *Het geheim van een waarlijk chris-*

telijk leven ligt hierin dat het op God en op het Evangelie georiënteerd is.

'Hetgeen aan mij geschied is'. Paulus schrijft dus over zichzelf. Maar als hij daar nog maar net mee begonnen is, houdt hij er ook al weer mee op. Dan spreekt hij niet meer over zichzelf, maar over het Evangelie. Dat is voor hem het belangrijkste. Daarom moet er ook maar niet teveel aandacht gegeven worden aan hem. Wat aan mij geschied is... heeft het Evangelie bevorderd. Willen de Filippenzen graag weten hoe het met hem gaat? Paulus zal hen vertellen hoe het met het Evangelie gaat. Dat laat zien dat de zaak van het Evangelie Paulus helemaal gegrepen heeft. Hij is volledig op God betrokken. Hierin ligt zijn leven getypeerd als een waarlijk christelijk leven. Een onwedergeborene weet hier niets van. Zijn mentaliteit is totaal anders. In onze natuurlijke staat gebruiken we ons leven naar eigen believen. Alles draait dan om onszelf. Alsof God ons geschapen heeft om zo op onszelf betrokken te zijn. Maar de wedergeborene mens? Heeft hij het afgeleerd om zichzelf in het middelpunt te plaatsen? Dat zouden we wel denken, maar de werkelijkheid is anders. Bijna automatisch reageren we met: Wat komt er nu van mijn plannen terecht? Terwijl onze reactie zou moeten zijn: Hoe zal het nu met het Evangelie gaan? Laten we het heel concreet maken. Wat zou u geschreven hebben in de gevangenis? Een verzoek om losgelaten te worden? Een verzoek aan medechristenen om een actie te ondernemen om onze invrijheidstelling te bewerken? Waar het Paulus om gaat is: Zie ik voortgang van het Evangelie? Als dat zo is, wat betekent dan die keten en die soldaat die dag en nacht bij me is? Als het Evangelie maar bevorderd mag worden... Dat is christelijk leven, op God georiënteerd. Hoe Paulus dat zeggen kan? Dat zal samenhangen met wat hij schrijft in 4:12 en 13. En ook met wat hij zegt in 1:21 over het leven dat hem Christus is en het sterven dat hem gewin brengt.

2. De zaak van het Evangelie is onverwoestbaar.

De dienst der prediking is Gods zaak. God heeft dit middel gewild. Maar als God deze zaak ter hand genomen heeft dan kunnen we gerust zijn. Dan zal steeds weer blijken dat de zaak van het Evangelie onverwoestbaar is. Niemand kan Gods plannen in de war sturen. Zelfs de drukte van de volkeren en hun leiders kan dat niet. Er zijn al heel wat pogingen gedaan

om Paulus' mond te stoppen. Met list of met geweld. Zijn gevangenneming was ook weer zo'n poging. De apostel is zijn bewegingsvrijheid kwijt. Hij kan niet meer ongehinderd rond reizen om gemeenten te bezoeken. Heeft de duivel nu zijn slag geslagen? Paulus zit wel gevangen, maar het Woord is niet gebonden. Christus is voortdurend werkzaam. Hij claimt de heidenen en de einden der aarde. Daartoe heeft Hij recht gekregen. Lees Psalm 2 maar. En Hij weet wegen en middelen te vinden om het Evangelie verbreid te krijgen. Daar moeten ook de soldaten van de praetoriaanse garde aan meewerken. En moet Paulus daarvoor dan gevangen genomen worden, wel, dan wordt Paulus gevangen genomen. Ziet u wel? Is dat geen troost temidden van de situatie waarin de wereld is terecht gekomen? Wat komt er van Gods zaak terecht? Zo vragen we ons wel eens af. Het getal van hen die de Heere in waarheid vrezen wordt zo klein... Maar toch, Gods werk gaat door. Dat kan geen mens en zelfs geen duivel verhinderen. Mijn Raad zal bestaan, zegt God. Hij zal al Zijn welbehagen doen. Daarom worden er vandaag nog mensen zalig. Daarom heeft het ook vandaag nog zin om voort te gaan met de prediking van het Woord.

3. Een voorbeeldig christelijk leven laat niet na vrucht te dragen.

Door Paulus' banden heeft het meren-

deel der broeders vrijmoedigheid gekregen. Wat het Paulus daar voor gedaan? Heeft hij de broeders aangevuurd en hen zo beïnvloed dat ze gingen spreken? Nee, hij heeft alleen maar een voorbeeld gegeven. Meer niet. En dat voorbeeld was meer waard dan duizend woorden en honderd cursussen. Een voorbeeld is welsprekend. Aan de vrucht zult ge ze kennen.

Ligt hier niet een groot probleem van onze tijd? Er worden zoveel woorden gesproken, maar er zijn zo weinig voorbeelden. En als de woorden niet herkenbaar worden in het leven, wat zijn ze dan waard? Wat werken ze dan uit? Komt het hierdoor dat zovelen wegglijden in onkerkelijkheid? Ontbreekt het voorbeeld in onze gezinnen? Bij ambtsdragers? Ons leven dient de waarheid uit te beelden en zo te laten zien. Zit daar het probleem?

Maar hoe kon er zo geleefd worden? Paulus kende de bron, die buiten hemzelf gelegen was. De Heere Jezus Christus. Paulus kan zeggen: "Weest mede mijn navolgers" (Fil. 3:17). En dit kon hij zeggen omdat hij zelf een navolger van Christus was geworden (1 Cor. 11:1). Daar lag het geheim van zijn leven. Hij was discipel geworden. Hij had geleerd zijn treden te zetten in het spoor van zijn Meester. En zo werd hij ook gelijkvormig gemaakt aan het beeld van die Meester.

Den Butler

Des Christens groot interest (2)

Geloofszekerheid is belangrijk

Guthry stelt met nadruk dat het van het grootste belang is om in Christus te zijn. Want in Hem alleen is het leven. Het is van levensbelang om ook persoonlijk te weten dat we in Christus zijn. We moeten dit weten op goede gronden. We moeten weten of ons geloof een echt geloof is. Er zijn ook mensen die inbeelden dat ze in Christus zijn en ondertussen Hem niet toebehoren. De zekerheid van ons aandeel in Christus is nodig om te weten of ons geloof een waar geloof is. De geloofszekerheid is nodig om voor onszelf er van overtuigd te zijn dat we deel hebben aan Christus. Dan alleen kunnen we met gegronde hoop leven en sterven.

De Schrift als norm

Het is niet overbodig dat Guthry er aan toevoegt dat we ons in deze dingen alleen moeten laten leiden door de Schrift. De Heilige Geest, Die Gods

kinderen leidt, spreekt in de Schriften. "Zo oordelen Woord en Geest of we zalig met God in een verbond staan of niet." Indien uit de Schriften bewezen wordt dat we begenadigd zijn, moeten we het Woord van God ook voor betrouwbaar houden. Het omgekeerde geldt ook. Als we vanuit de Schrift ontdekken dat we niet in Christus zijn, dan moeten we dat ook erkennen en beamen. Het Woord beslist of we binnen of buiten het Koninkrijk Gods staan. Guthry noemt nu een aantal dingen die er de oorzaak van kunnen zijn dat we niet weten of deel hebben aan Christus.

Onbekendheid met Gods wegen

Velen kennen de geloofszekerheid in Christus niet omdat ze onbekend zijn met de wegen die God gaat met Zijn volk. Dat kan door onbekendheid met de grondprincipes van het christelijk geloof. Mensen weten niet hoe God Zijn liefde openbaart in het hart van

een zondaar en wat een zondaar daar-
bij ondervindt. God ontdekt een zon-
daar aan zijn verlorenheid en ontdekt
de mens aan de liefde van Christus als
de volkomen schat die in waarde alles
te boven gaat. Velen lopen ook in duis-
ternis omdat ze niet zien dat God
alleen de Hoop van Zijn volk is. Ook
in de gelovige zondaar is niets dat als
grond voor de zaligheid kan dienen.
Het is God in Christus, Die de enige
Hoop van Zijn kinderen is. Ook de hei-
ligheid van een gelovige zondaar is
geen hoop voor hem. Zolang mensen
hun hoop en vertrouwen stellen op iets
anders buiten God dan blijven zulke
mensen in een wankelende toestand
verkeren. Er is geestelijke onkunde in
het leven van hen die de Heere vrezen.
Geestelijke onkunde over Gods weg
met zondaren en de verscheidenheid
daarin. Vaak wordt gedacht dat de
Heere één bepaalde weg met Zijn kin-
deren gaat en we leggen ons leven
naast die bepaalde weg neer. Dan moe-
ten we zeggen dat we daar niet volle-
dig aan beantwoorden en dan blijft de
onzekerheid. Wij kunnen de Heere
niet binden aan één manier van hande-
len met Zijn volk. Wanneer we zo over
Gods handelen denken met Zijn volk
geeft het duisternis en onzekerheid.
De Heere trekt via verschillende we-
gen zondaren tot Christus. Ook is er
verschil in de trap en mate van heilig-
making in het leven van de gelovigen.
Van sommige kinderen Gods lezen we
dat ze godvrezend en wijkend van al
het kwaad zijn. Van anderen laat de
Schrift ons zien hoe ze in een ernstige
zonde kunnen vallen. Sommigen wan-
delen veel in het licht van Gods aange-
zicht en mogen vele blijken van Zijn
genade ervaren. Anderen worden vele
dagen in dienstbaarheid gehouden
door de vreze des doods. Guthry wil
hiermee aangeven hoe verschillend
Gods weg kan zijn. We moeten naar de
Schrift leren luisteren om ook de ver-
schillende leidingen van God op te
merken. Dat bewaart ons ervoor om te
denken dat de Heere ons op één
bepaalde manier bekeert. Wanneer wij
de Heere daaraan binden en de Heere
doet het heel anders, geeft dat verwar-
ring en onzekerheid in het genadele-
ven.

Onoprechtheid

Een andere reden waarom het duister
kan blijven in ons hart is dat we onop-
recht zijn voor God en voor ons gewen-
ten. Het blijft duister wanneer ons hart
ons veroordeelt vanwege bepaalde
zonden in ons leven, maar we strijden

niet tegen die zonde en we nemen niet
de toevlucht tot de middelen die God
gegeven heeft, om ons van die zonde
te verlossen. Het aan de hand houden
van zonden verhindert de heldere ken-
nis van ons deel aan Christus. "Ik ont-
ken niet dat mensen op goede gronden
een deel aan Christus bepleiten, als de
ongerechtigheid bij hen de overhand
heeft (Ps. 65:4). Maar het is een moei-
zame bezigheid als het hart bedriege-
lijk handelt en met name bekende zon-
den niet nalaat." We moeten onszelf
reinigen van die zonde, waarvan we
ons heel goed bewust zijn, want anders
hindert het ons in onze toegang tot
God.

Traagheid

Nog weer een andere reden van ver-
hinderen voor onze kennis van ons
deel aan Christus is onze traagheid.
Zijn we wellicht traag in het onderzoe-
ken van onszelf? Guthry laat niet na
om dan scherp te zijn. Klaagt u erover
dat u niet weet of u in Christus bent?
Nemen we dan ook werkelijk de moei-
te en de tijd om onszelf te onderzoeken
voor Gods aangezicht? Guthry zegt
dat dit onderzoek van onszelf een werk
is dat 'boven vlees en bloed uitgaat'.
Hij wil daarmee aangeven dat het ons
niet ligt om onszelf te onderzoeken.
Het gaat tegen ons vlees en bloed, ons
natuurlijk bestaan, in. Guthry nodigt
ons uit om tot de Heere te gaan met dit
onderzoek van onszelf. De Heere wil
ons de dingen doen kennen die ons van
Hem geschonken zijn. "Zal de Heere
zo'n belangrijke zaak bekendmaken
en daar niet om verzocht willen wor-
den, Ezech. 36:37. Schaam uzelf dat u

zoveel tijd besteedt aan het lezen van
boeken, aan het verzorgen van uzelf,
aan het jagen op wild, aan het onder-
zoeken van het recht over uw bestaan
in de wereld en misschien nog aan
slechtere dingen dan deze. Schaamt u,
dat u zo weinig tijd besteedt aan het
onderzoek of u een erfgenaam bent
van de heerlijkheid of niet. Of u op de
weg bent die ten hemel leidt, of op de
weg die u brengt in de eeuwige duis-
ternis." Deze woorden laten niets aan
duidelijkheid te wensen over. Ligt
daar misschien niet een oorzaak die
ook vandaag heel actueel is. In onze
drukke, jachtige tijd, ook in het kerke-
lijk en gemeentelijke leven, nemen we
de tijd niet meer om onszelf te onder-
zoeken. We gebruiken de genadetijd
die God geeft voor hele andere dingen.
We pakken liever een roman of een
tijdschrift dan het Woord van God, of
een goed boek dat ons wil onderwijzen
in het Woord. Wat doen we met onze
tijd, de genadetijd van God? God geeft
genadetijd. Laten we die tijd uitbuiten.
Laten we dan andere dingen maar even
laten rusten. Zoek eerst het Koninkrijk
Gods en Zijn gerechtigheid. Laten we
eerst voor onszelf duidelijkheid heb-
ben hoe we tegenover de Heere staan.
Laten we eerst voor om het antwoord
vinden op de levensvraag: "Mijn ziele,
doorziet gij uw lot, hoe zult Gij recht-
vaardig verschijnen voor God?" Is
deze vraag uw en jouw levensvraag?
De Heere wil door Zijn Woord en
Geest het antwoord geven. Hij wil de
gerechtigheid van de Heere Jezus
geven in de weg van het oprechte
geloof in Zijn Zoon.

H. Polinder.

In memoriam: Ds. H.C. van der Ent

Vrijdag 12 december om half zes in de
morgen overleed Ds. H.C. van der Ent.
Een paar maanden geleden vertelde hij
dat de Heere hem aan het begin van dit
jaar had voorbereid op het einde.

Ds. Van der Ent had een helder besef
van de leiding van God in zijn leven.
Dat was bij hem geen theorie, hij
geloofde daarin met heel zijn hart. Zijn
leven werd geleid. Duidelijk had de
Heere gesproken toen Hij hem riep tot
het ambt van herder en leraar. Zelfs de
tijdsduur van zijn studie was hem uit
het Woord bekend gemaakt.

God spreekt en vervult Zijn Woord.
Dat lag diep verankerd in het hart van
onze lieve vriend en broeder. Het
geloof in de kracht van het Woord
kwam aan het licht in zijn prediking.

Ds. Van der Ent was een krachtige ver-
kondiger van het Woord. Een echte
heraut. Zijn prediking bestond, even-
als bij Paulus, niet in bewegelijke
woorden van menselijke wijsheid
maar was geestelijk en krachtig.

Dat velen in onze kerken tegen hem
hebben opgezien, was niet alleen maar
vanwege zijn lengte of zijn stem. Zijn
gezag was veel meer het gezag van het
Woord. Dat Woord was voor hemzelf
levend en krachtig geworden. Het
Woord van zonde en genade en hoe
men van zonde tot genade komt. Hij
verkondigde de eerste en de tweede
Adam. De dood in de eerste en het
leven in de tweede, Jezus Christus de
Gekruisigde. Hij had het Woord lief,
dat Christus als Plaatsbekleder voor

zondaren bij God aanwijst, aanprijst en aanbidt. En dat voor mensen die naar recht verloren moesten gaan. En dat recht ook liefgekegen hadden. Dat heeft Ds. Van der Ent doorleefd. En dat heeft zijn boodschap doorgeloeid. Waarschuwend, nodigend en steeds authentiek. Origineel. Ds. Van der Ent was echt. Dat voelden ook veel jongeren voor wie hij veel geschreven heeft. Hij was een mens zonder make-up. Wars van alles van wat van het vlees en het vrome vlees is. Eerlijk ging hij om met onbekeerde maar ook met 'bekeerde' mensen. Eerlijk en priesterlijk bewogen. Bij Ds. Van der Ent werden godsdienstige mensen niet op het paard getild en zeker niet erover. Hij heeft onze kerken eerlijk behandeld, omdat hijzelf door God eerlijk werd gemaakt.

Of hij veel vrienden heeft gehad, weet God het best. Maar de vrienden die hij

had, zullen hem nooit vergeten. Ze zijn er de Koning van de Kerk dankbaar voor dat Hij deze trouwe gezant als een medicijn aan onze kerken heeft gegeven. Op de zondag na zijn sterven zongen wij uit Psalm 87. Over het geluk van de vrijgekochten des Heeren. In Sion zullen de blijde zangers staan. Daar mag deze heraut nu ook zijn. Hij mag nu eeuwig zingen van Gods goedertierenheid, die zijn druk veranderde in geluk. Op aarde is er een bidder minder. In de hemel is er een zanger bij gekomen. In een persoonlijk gesprek zei hij eens: "daar zingt de grootste zondaar boven alles uit." En dat was hij door Gods genade geworden: een zondaar, aan wie barmhartigheid is geschied.

*Driebergen,
L.W. van der Meij*

Begrafenis Ds. H.C. van der Ent

Meditatie Ds. M.C. Tanis

De Ned. Herv. Kerk in Ameide was geheel gevuld op de dag van de begrafenis van Ds. H.C. van der Ent. Daaruit blijkt welk een grote plaats Ds. Van der Ent heeft mogen innemen in ons midden.

Ds. Tanis van Sliedrecht leidde de dienst. De Schriftlezing was 1 Corinthhe 2:1-9. Gesproken werd over 1 Cor. 2:2 "Want ik heb niet voorgenomen iets te weten onder u dan Jezus Christus, en Dien gekruisigd."

Wie had ooit kunnen denken dat Paulus deze woorden zou uitspreken? Paulus heeft dit uitgesproken omdat God God is en God in Christus naar Zijn eeuwig welbehagen naar een mens omziet. Het is vrucht van de arbeid van Hem Die het uitriep: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" Paulus schrijft aan de gemeente van Corinthhe en laat in zijn schrijven horen hoe hij zichzelf heeft leren kennen. Het wonder dat geschiedde op de weg naar Damascus was onvergetelijk. Later heeft Paulus zichzelf al meer leren kennen door de werking des Heiligen Geestes.

Paulus was in zijn eertijds een Godslasteraar, een vervolger van de discipelen, een vervolger van de onderdanen des Heeren. Hij heeft hen gepijnigd en alles gedaan om hen te treffen. Hij werd niet getroffen door de tranen die daarbij vergoten werden en hij werd ook niet getroffen door het bloed van Stefanus. In Hand. 22 staat eerlijk

beschreven dat hij mede een welbehagen had in zijn dood.

Maar de Heere had Paulus lief met een eeuwige liefde. Wanneer Paulus schrijft aan de Efeziërs laat hij in Efeze 2 eerlijk de realiteit van de zonde horen. Hij sluit zichzelf in als hij het woord "wij" gebruikt. Hij schrijft over het dood zijn in de zonden en de misdaden, het wandelen naar de begeerlijkheden des vleses "doende den wil des vleses en der gedachten; en wij waren van nature kinderen des toorns, gelijk ook de anderen." Was Paulus dan geen onberispelijk Schriftgeleerde? Viel er wel iets op hem aan te merken? De Heilige Geest leert de inhoud van het begin van het Doopformulier verstaan en belijden. Paulus schrijft in Efeze 2:4-6 "Maar God, Die rijk is in barmhartigheid, door Zijn grote liefde, waarmede Hij ons liefgehad heeft, ook toen wij dood waren door de misdaden, heeft ons levend gemaakt met Christus (uit genade zijt gij zalig geworden). En heeft ons mede opgewekt, en heeft ons mede gezet in den hemel in Christus Jezus." Voorheen dacht Paulus: Het komt goed en het gaat goed. Nu was alles anders geworden.

Paulus schaamde zich niet voor zijn genadestaat en roeping. Hij is geroepen door Jezus Christus, naar en door de wil van God. God heeft alles gewild. De uitverkiezing heeft grote waarde en brengt tot de hoogste verwondering. Iemand zal zeggen: Maar

ik ben Paulus niet. We zijn wel allen zondaren. We waren geschapen naar het beeld van God. We waren profeet, priester en koning. Na de val verborg Adam zich. Zo doen wij van nature ook. Onze gedachten gaan uit naar Ds. Van der Ent. Hij kon en wilde doorgeven Wie de Heere voor hem was en is. Genadestaat en roeping bleken in gesprek en dagelijks leven. In het gewone contact met mensen kwam uit dat hij God mocht liefhebben. Hij gunde de duivel er niet een. Het was zijn verlangen: Uw Koninkrijk kome.

Zijn roeping werd gezien niet allereerst in de studieresultaten. Hij mocht de leiding Gods zien in datgene wat hij mocht bereiken. Het laatste jaar van de studie was vol van beproeving. Toen hebben de vijanden van binnen en van buiten gesproken. Maar de Heere heeft het wel gemaakt en precies zo gemaakt als Hij gesproken had. De beproeving in deze vorm is later nooit weer teruggekomen. De Heere heeft Zijn trouw betoond. De Heere heeft geholpen en ondersteund. Jes. 41:10 heeft gesproken "Vrees niet, want Ik ben met u; zijt niet verbaasd, want Ik ben uw God; Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u met de rechterhand Mijner gerechtigheid." Genadestaat en roeping waren een geschenk. Wat de apostel Paulus in onze tekst zegt was ook de begeerte van de overledene: "Want ik heb niet voorgenomen iets te weten onder u dan Jezus Christus en Dien gekruisigd." Tijdens zijn loopbaan heeft de apostel deze prediking mogen uitdragen. Hij mocht het weten dat de Heere doorgaat met Zijn werk. Voordat Paulus in Corinthhe kwam heeft hij gearbeid in Athene. Daar werd zijn prediking bespot en weerstaan. In de weg van Gods Voorzienigheid heeft Paulus mogen arbeiden in Corinthhe. Paulus is niet gekomen met welsprekende, diepzinnige en wijsgerige woorden. Paulus heeft Gods getuigenis laten klinken. De kernzaak van zijn prediking was: "Jezus Christus en Dien gekruisigd." Wie zal de breedte, de hoogte en de diepte van de bovengenoemde namen van de Zaligmaker kunnen peilen? Al zou een mens zo oud worden als Methusalem, met het Woord komen we nooit aan het eind. Ds. Van der Ent zei wel dat hij uitgesproken was, maar dat had betrekking op zichzelf, zijn taak was in dat opzicht ten einde. Tot het eind toe heeft Ds. Van der Ent het Woord biddende onderzocht en bestudeerd, hij is niet gaan teren op datgene wat hij had liggen, hij is niet gaan put-

ten uit een fonds. Het Woord is het waard en de gemeente is het waard dat er biddend gestudeerd wordt.

Wanneer Paulus in de tekst spreekt over "voorgenomen" dan ziet dat op een vast besluit. Zowel in als buiten de gemeente van Corinthe begeerde Paulus niets anders uit te dragen van Jezus Christus en Dien gekruisigd. Daar ligt alles in besloten. De weg der zaligheid is niet door een mens uitgedacht. Kerst is geen resultaat van beneden, maar komt als heilsfeit van Boven. Het heeft geklonken: Gij zult zijn Naam heten Jezus, want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden. Sinds 1945 heb ik Ds. Van der Ent gekend als Henk. Nu is zijn mond gesloten. De Zaligmaker draagt eeuwig de naam Jezus. Is die naam ons alles waard? Hij is de enige en volkomen Zaligmaker. Er is onder de hemel maar een Naam gegeven door Welken wij moeten zalig worden. God heeft Zijn Kerk lief, daaruit alleen is die Naam te verklaren. Zondaren moeten en kunnen gezaligd worden.

De mens heeft door de val zijn drie-voudige ambt verloren, is ontkroond. Christus is gezalfd tot Profeet, Priester en Koning. De twee namen Jezus en Christus hebben de hoogste plaats bij Paulus. Verder zegt onze tekst: "En Dien gekruisigd." Dat Paulus dit zo neerschrijft houdt verband met de situatie in Corinthe. In 1 Cor. 1 lezen we dat de prediking van Christus de Gekruisigde den Joden een ergernis is en den Grieken een dwaasheid. Wie gelooft dat nu dat er door een gekruisigde zaligheid is? Hij werd beschouwd als een martelaar en niet als Middelaar. In de Gekruisigde zien wij de hoogste openbaring van de liefde Gods. Denk aan Johannes 3:16 waar staat: "Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe." Jezus Christus is in Bethlethem geboren, daarna ging zijn weg naar Nazareth, daarna naar Golgotha. Op Golgotha is het werkelijkheid geworden: God van God ontdaan, wie kan dat verstaan? Hij is plaatsvervangend tot zonde gemaakt, opdat Gods Kerk in hem rechtvaardig zou zijn. We lezen in zondag 15 dat Hij de toorn Gods tegen de zonde des gansen menselijken geslachts gedragen heeft. Hij heeft het enige zoenoffer gebracht. Door Zijn lijden en sterven is er verzoening en voldoening. Hij heeft gerechtigheid, zaligheid en het eeuwige leven

verworven. Jezus Christus en Dien gekruisigd moest de Joden en de Grieken verkondigd worden. Ook nu dient dit de inhoud van de verkondiging te zijn. Er is alleen zaligheid in en door Hem, door Zijn volbracht Borgwerk. Hij heeft het uitgeroepen: "Het is volbracht." Dat houdt in: Het doel is bereikt. Er mag en hoeft niets van de mens meer bij te komen. De Heilige Geest wil ons dat leren, wil daarheen leiden. Het is het verlangen van de apostel Paulus dat de gemeente dit mag leren, daar mag komen. Dan is er een afzien van zichzelf, een afzien van eigen rechtzinnigheid en eigen denken. Dan wordt Christus noodzakelijk, gepast, dierbaar en heerlijk. Worden hier dan geen voorwaarden gesteld? Neen. Het zijn geen voorwaarden, maar het is de weg waarin de Heere werkt. Genade brengt ontdekking aan zichzelf met zich mee, genade geeft zelfkennis. In het licht van de heiligheid, de rechtvaardigheid en de majesteit van God kan de zondaar niet bestaan. Zo'n zondaar mag vluchten tot Christus, bij Hem is er plaats. Christus heeft zulke brede schouders, uw of jouw last van zonde en schuld kan er nog bij. De Heere zegt in Zijn Woord: "Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven." Straks gaan we afscheid nemen. Dan denken we terug aan de woorden die door Ds. Van der Ent gesproken zijn. De zaken zijn bij hem door de jaren heen verdiept en verduidelijkt. We leren immers niet alles op een dag. De Heilige Geest leert ons op Zijn tijd en wijze. Hij leert roemen in het kruis: In het kruis zal 'k eeuwig roemen! En geen wet zal mij verdooimen! Christus droeg de vloek voor mij! Christus is voor mij gestorven, heeft gena voor mij verworven! 'k Ben van dood en zonde vrij. Het hoogste ambt is niet een kroon of diadeem, maar het hoogste ambt is gezant te zijn van de Zoon van God, als vrucht van de arbeid van Christus, naar het eeuwig welbehagen van God. Geen diadeem, geen kroon, geen troon haalt bij de glans, de eer, de macht, door God een sterv'ling toegedacht: Gezant te zijn van Zijner Zoon. Het is enkel genade deel te mogen hebben aan het dierbaar geloof in God de Vader, in God de Zoon en in God de Heilige Geest.

Toespraak ouderling A. Versluis uit Ameide

Ouderling Versluis sprak namens de kerkenraad en de gemeente van Amei-

de alsook namens de gemeenten waar de overledene heeft mogen dienen. Hij sprak het uit dat er droefheid is en wenste van harte steun en troost toe. De Heere zij mevr. Van der Ent, kinderen en verdere familiekring nabij, ook in de gang naar het graf. Werpt al uw bekommernis maar op de Heere, Hij zal het maken. Ds. Van der Ent had alleen verwachting van de genade in Christus Jezus. We mogen geloven dat hij is ingegaan in de rust die er overblijft voor het volk van God. Nu mag hij eeuwig de Heere leven. Zo mogen wij hier gedenken in droefheid maar ook in dankbaarheid. Ds. Van der Ent was een priester in zijn gezin. Een man, een vader en een vriend is heengegaan. Volgt hem na, wandelt in de wegen des Heeren. De Heere heeft Ds. Van der Ent bekeerd en geroepen om het Woord te verkondigen. Hij heeft het mogen prediken dat er verzoening is in het bloed van Christus voor de grootste der zondaren. Meer dan veertig jaren heeft hij het Woord mogen prediken. Als kerkenraad en gemeente herdenken wij met droefheid en dankbaarheid. Hij zocht ons belang en ons heil. Trouw heeft hij mogen arbeiden in prediking, in de bediening van de sacramenten en in het geven van catechisatie. De laatste zondag van augustus heeft hij nog het Avondmaal mogen bedienen en nabetrachting mogen houden. De Heere heeft gezegd: Het is genoeg. De ziekte nam toe en de krachten namen af. Nu mag hij eeuwig zingen van Gods goedertierenheid. Gode alleen de eer.

Dankwoord door H.C. van der Ent jr.

Wij zeggen allen hartelijk dank voor het meeleven en de belangstelling. Velen hebben meegeleefd tijdens het ziek-zijn. De Heere gaf krachten. De hoop van vader was alleen gericht op de Heere, die barmhartig is, lankmoedig, genadig, groot van goedertierenheid en waarheid. Van Hem heeft vader goed mogen spreken. We mogen verder hem om hulp en kracht bidden. We treuren niet als degenen die geen hoop hebben. Dank aan de kerkenraad en gemeente van Ameide, aan de consulente Ds. E. Hakvoort, aan Ds. Tanis en aan Ds. Van der Meij als ook aan ouderling Versluis. Dank aan artsen en verpleegkundigen, aan de kerkenraad van de Ned. Hervormde Kerk voor het gebruik van de kerk en dank aan de begrafenisonderneming.

AvH.

Samenvatting van de toespraak, gehouden op de begraafplaats te Dordrecht

Ongeveer half zes in de morgen van 12 december 1997 overleed onze zeer geliefde broeder Ds. H.C. van der Ent in Ameide. Daar hebben wij ook zojuist de rouwdienst gehouden, in de Nederlandse Hervormde Kerk. Maar in Dordrecht wilde hij begraven worden. Ik weet niet precies om welke reden. Was het omdat een aantal kinderen met hun gezin hier wonen? Of was het omdat hij onder bijzondere omstandigheden de gemeente van Dordrecht diende? In ieder geval heeft zijn begrafenis in Dordrecht symbolische betekenis. Onze broeder had de belijdenis van Dordrecht lief met heel zijn hart. God zou de mensen geen onrecht gedaan hebben, als hij hen in hun zonden en vervloeking had gelaten. Dat is het indrukwekkende vertrekpunt van onze Dordtse Leerregels. Dat kenmerkte de geloofsbeleving en verkondiging van de overledene. Hij verkondigde Gods deugden. Dat is allereerst Zijn recht. En genade was bij Ds. Van der Ent altijd genade door recht verkregen. Maar dan ook volkomen en vrij. Hierin is de liefde Gods geopenbaard dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder

die gelooft, wie hij ook zij, het eeuwige leven zou hebben. En zo volkomen is dan die genade dat Hij verkondigers van deze zeer blijde boodschap zendt. Bovendien begiftigt God de Zijnen met een waar geloof, zodat zij die boodschap aannemen.

Van het eeuwige welbehagen Gods heeft onze broeder het wonder aanschouwd en beleefd. Hij heeft van dat wonder gesproken, zoals het een hebraut van de Koning betaamt. Dat grote genadewonder: Jakob heb Ik liefgehad. Daarvan mocht hij persoonlijk gewagen. Daarvan mag hij nu ook zingen. En wij gaan er hier ook van zingen uit Psalm 100:2 en 4. En let u dan bij vers 2 vooral op de woorden: de Heer' is God, erkent dat Hij, ons heeft gemaakt, en geenszins wij, tot schapen die Hij voedt en weidt. Tot schapen gemaakt! Het is en blijft Zijn werk. En de kinderen en kleinkinderen willen wij nog wijzen op de laatste woorden van vers 4: Zijn trouw en waarheid houdt haar kracht, tot in het laatste nageslacht. Ja, tot in het laatste nageslacht.

Ds. L.W. van der Meij.

Terugblik 1997 - vooruitblik 1998

"Zal het goed zijn als Hij u zal onderzoeken?" Deze woorden uit Job 13 mogen wel met klem ons voor ogen staan wanneer we het einde van 1997 beleefd hebben. Het zijn woorden die ons bij de komende jaarwisseling oproepen tot bezinning. Woorden die er ook geen misverstand over laten bestaan dat de Heere de harten kent en de nieren proeft. Dat Hij bij Zijn onderzoek naar "harten en verstanden" (Kanttekenaars) Zijn goddelijke maatstaven aanlegt. De mens ziet aan wat voor ogen is, maar de Heere ziet het hart aan! Hij oordeelt naar Zijn heilige wet.

Wanneer we een terugblik slaan op het jaar 1997, dan komt vooral in het kader van Bewaar het Pand het overlijden van twee predikanten voor onze aandacht. Ja, 1997 zal in de geschiedenis van ons blad het jaar zijn, waarin zowel Ds. D. Slagboom, als Ds. H.C. van der Ent ons ontvielen. Beiden heb-

ben sinds het ontstaan van ons blad en de stichting een belangrijke plaats ingekomen. Ds. Slagboom schreef talloze artikelen en meditaties. Hij hield menige spreekbeurt tijdens de ontmoetingsdagen. Nog begin 1997 startte hij de bespreking van de lofzang van Hanna en voltooide die nog na 8 afleveringen. Wie ze leest zal bemerken dat dit doorwrochte studies waren, die tegelijk ook geestelijk en bevindelijk van toonzetting waren. Ds. H.C. van der Ent heeft vooral voor ons blad grote verbondenheid gekregen door zijn artikelen voor de jeugd. Het waren niet alleen jongeren, die hierin aangesproken werden, ook de ouderen lazen deze artikelen vaak het eerst. Het was net of hij bij je kwam zitten en zo in gesprek ging. Het was te merken dat hijzelf veel van de Heere ontving en het ook graag doorgaf tot onderwijzing en opscherping. Wat hebben beiden veel mogen betekenen. Wat ligt er

in het wegvallen van hen ook een roeping om in deze lijn onze beginselen uit te blijven dragen. Niet om hen als personen, maar wel omdat de Heere kennelijk Zijn gunst wilde verbinden aan hun op Schrift en belijdenis gegronde arbeid. Zelf wisten beiden ook maar al te goed dat hun werk onvolkomen was. In hun persoonlijk leven was het geleerd dat het niet goed was als de Heere hen ging onderzoeken. Maar ze mochten getuigen van Hem, Wiens werk volkomen was. Het wonder van de toegerekende gerechtigheid mocht steeds als een wonder doorklinken.

Wanneer we verder het jaar 1997 overzien is duidelijk waarneembaar dat de ontwikkelingen, die in gang gezet zijn tot ondermijning van de aloude gereformeerde beginselen, voortgaan. De secularisatie gaat door. In steeds meer plaatsen wordt de zondagsrust en zondagsheiliging geweld aangedaan door de zgn. koopzondagen. In sommige plaatsen moesten kerkdiensten in kerkgebouwen met een centrale ligging, vanwege het grote aantal kopers op zondag, verzet worden naar andere plaatsen of tijden.

Wat hebben alle rampen en de veepest ons land te zeggen gehad? Zeker, het is een groot voorrecht wanneer de vrijheid om onder Gods Woord samen te komen, nog gevonden mag worden.

Welvaart en luxe werd ontvangen. Er werd in sommige branches goed geld verdiend. Maar als de zegenende hand des Heeren niet meer gezien wordt, kan zo duidelijk openbaar worden hoe uit de aarde aards we zijn. Dan gaat het alleen nog maar om nog meer en nog beter. Maar de Heere als de Gever wordt miskend.

Ook het kerkelijk leven is vanwege het SOW-proces in grote verwarring gekomen. Vanuit de afgescheiden kerken volgen we de ontwikkelingen met grote zorg. "Zij, die bleven" en met wie we ons zo hartelijk verbonden wisten vanwege de schriftuurlijk-bevindelijke prediking en de confessionele standvastigheid, blijken intern veel meer verdeeld te zijn dan we dachten. Wat zal het hen ook pijnlijk getroffen hebben hoe in de Gereformeerde Kerk met wie zij samen op weg moeten, omgegaan is met de bezwaren tegen prof. Den Heyer! De grote vraag is hoe de liefde tot de waarheid van Gods Woord, de vaderlandse kerk en de gereformeerde belijdenis straks gestalte moet krijgen als de VPKN een feit is. Laat men zich meevoeren in een nieuw, uit drie ker-

ken gevormd, kerkverband en kan men op de een of andere manier nog hervormd blijven heten of ziet men geen andere mogelijkheid dan zelfstandig onder een iets andere naam de hervormde kerk voort te zetten? We worden als christelijk gereformeerden wel eens herinnerd aan 1892. Op Urk bracht de kerkenraad van de inmiddels gereformeerd geworden kerk ter kennis dat "zij die de naam Christelijk Gereformeerd willen aannemen en hiervan schriftelijk bericht doen aan den Kerkenraad, gerekend worden daarmee hun lidmaatschap bij de Gereformeerde Kerk te hebben opgezegd en als daarvan vervallen verklaard zullen worden." Ik denk dat het niet zo moeilijk meer zou zijn, als straks de VPKN dit besluit wat aangepast aldus zou overnemen: "Zij die de naam Ned. Hervormd willen aanhouden en hiervan schriftelijk bericht doen aan de kerkenraad of synode, gerekend worden daarmee hun lidmaatschap bij de VPKN te hebben opgezegd en als daarvan vervallen verklaard zullen worden."

We voelen er ook iets van op ons afkomen wanneer we denken aan eigen kerkelijk leven, waarin we ook zien hoe er een toenadering is met de Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt. Vanuit onze kring is er steeds grote terughoudendheid geweest t.a.v. de Nederlands Gereformeerde Kerk. Maar hoeveel jaren heeft het niet gekost voordat dat werd ingezien? Wat een verwarde toestand is er ontstaan nu er inmiddels allerlei plaatselijke contacten zijn uitgegroeid tot bijna gefuseerde gemeenten. Krijgen we met de vrijgemaakten weer een zelfde gang te zien? We schrijven dit niet uit een geest van hoogmoed. Het mag voldoende duidelijk zijn dat we ons niet mogen neerleggen bij een situatie van gescheidenheid, terwijl er de roeping ligt van Gods wege om de eenheid te zoeken met allen, die Hem ootmoedig vrezen. Maar wie eerlijk de schriftuurlijk-bevindelijke prediking, zoals we die in onze kerken steeds hebben gezocht, legt naast de vrijgemaakte prediking, zal moeten vaststellen dat hier in de praktijk sprake is van diepgaande verschillen. Ds. Van der Ent verzuchtte wel eens: "gooi het net toch eens aan de andere kant uit." Hij doelde daarmee op de Gereformeerde Gemeenten. Ja, wat moeten we beschaamd worden vanwege de vraag: "zal het goed zijn als Hij u zal onderzoeken", als we denken aan de kerkelijke omstandigheden van 1997.

Misschien nog wel het meest vanwege het feit dat we ons zo gemakkelijk neerleggen bij de bestaande situatie. In allerlei bladen zijn er reacties te lezen geweest t.a.v. de discussie, die ontstaan is rond de verschijning van "Het is ingewikkeld geworden". Dr. Ir. J. Blaauwendraad hield in dit boekje een pleidooi voor gewoon gereformeerd. Persoonlijk moet m.i. iedere prediker zich de vraag stellen of hij de boodschap van het Evangelie wel met bewogenheid en ernst brengt. "Zal het goed zijn, als Hij, de Zender van Zijn dienstknechten, hen zal onderzoeken of zij getrouw waren in hun prediking?" Heeft de bazuin het "eeuwig wel, en het eeuwig wee" te horen gegeven? Het gaat immers om eeuwigheidsbelangen. Het is geen denkbeeldig gevaar om als prediker een stain-de-weg te zijn. Het is anders ook een groot gevaar als de schriftuurlijke lijnen en kenmerken van de weg der bekering achterwege blijven. Juist tegenover de Arminiaanse geest, die vanuit de evangelische wereld de kerken binnenwaait, moet dit doorklinken. Het lijkt zo eenvoudig en het komt zo "warm" over om op te roepen je hart open te stellen voor de Heere en je hand te leggen op Zijn Woord. Wat maken dan die dominees het toch moeilijk en ingewikkeld. Maar we denken nog steeds aan die wijze woorden van een christen, die zei: "we hebben niet alleen een Borg nodig voor onze schuld, maar de Heere moet ons ook leren dat we een schuld hebben, die alleen kan worden weggenomen door de Borg." Daar zullen toch door Gods Geest onze ogen voor open moeten gaan. In het gesprek met de Samaritaanse vrouw gaat de grote Profeet en Leraar Jezus Christus daar ook duidelijk op wijzen. Het is, dacht ik, opnieuw nodig een pleidooi te voe-

ren voor de schriftuurlijk-bevindelijke prediking. Zet dan een streep onder schriftuurlijk. Het moet bevinding zijn, die vanuit de tekst voortkomt, anders krijgen we inderdaad een wekelijks gelijke prediking met wisselende teksten. De oude jaargangen van De Levensbron tot in de vijftiger en zestiger jaren laten, met alle variaties die er ook toen waren, duidelijk zien wat de schriftuurlijk-bevindelijke prediking inhoudt. Zij konden toen over het algemeen nog in iedere gemeente gelezen worden. Ik heb ze zelden ingewikkeld gevonden. Het is een prediking die in onze kerken tot rijke zegen is geweest.

Wanneer we een vooruitblik naar 1998 werpen, dan doen we dat biddend. Immers brengt een nieuw jaar ons weer een jaar dicht bij de wederkomst des Heeren. Dan zal dat grote onderzoek plaatsvinden. "Zal het goed zijn, als Hij u in 1998 komt onderzoeken?" Ons persoonlijk, gemeentelijk, kerkelijk en maatschappelijk leven worde daardoor beheerst. Laten we toch ziende daarop voortgaan met de bevordering en de handhaving der oude gereformeerde beginselen. Laat er ook het gebed zijn of de Heere de komende synode daartoe tot zegen doe zijn. We geloven dat, hoeveel zorgen er ook kunnen zijn, t.a.v. allerlei ontwikkelingen, Gods Kerk mag zeggen: "en toch...het gaat goed." Wat ons in het Woord des Heeren is voorzegd over de moeilijke en zware tijden, zien we in vervulling gaan. De Heere is een Waarmaker van Zijn Woord. Ook in dat opzicht! We bidden om de bewaring en de vermeerdering van de Kerk, want daarvoor liggen er duidelijke beloften. Is dat ook niet de opdracht vanuit het "bewaar het Pand u toebe-trouwd?"

Dordrecht, Ds. A. van de Weerd

Schriftonderzoek

De noodzaak ervan

De noodzaak van Schriftonderzoek zal door niemand betwist worden. De Bijbel spreekt ten deze duidelijke taal. Gods Woord roept duidelijk op tot Schriftonderzoek. We denken aan de bekende tekst: "Onderzoekt de Schriften, want gij meent in dezelve het eeuwig leven te hebben, en die zijn het die van Mij getuigen." Johannes 5:39. De weg ten eeuwigen leven wordt in Gods Woord geleerd en aangewezen. Nauwkeurig dient nagegaan te worden wat Gods Woord betekent. Calvijn

tekent bij Johannes 5:39 aan: "Voorts leert deze plaats ons, dat de kennis van Christus uit de Schriften moet verkregen worden. Want wie zich een Christus uitbeeldt naar eigen lust, zal ten slotte niets dan een schaduw en ijdel beeld overhouden. In de eerste plaats moet dus vastgehouden worden, dat Christus uit niets anders, dan uit de Schriften recht gekend wordt. En waar dit zo is, volgt ook, dat de Schriften met die begeerte gelezen moeten worden om Christus daarin te vinden. Wie

van dit doel afwijkt, al vermoeit hij zich zijn ganse leven met leren, zal nooit tot de kennis der waarheid komen. Want wat wijsheid kunnen wij hebben buiten de wijsheid Gods? Voorts, gelijk ons bevolen wordt Christus in de Schriften te zoeken, zo zegt Hij ons ook in deze plaats, dat onze inspanning niet ijdel zal zijn, want de Vader getuigt daarin op zulk een wijze van Zijn Zoon, dat Hij Hem ons ontwijfelbaar openbaart, maar dit is een beletsel voor velen, dat zij achteloos en als terloops slechts de oppervlakte bezien. En toch was de hoogste opmerkzaamheid nodig; daarom beveelt Christus deze diep verborgen schat te onderzoeken." De Nederlandse Geloofsbelijdenis schrijft in artikel 7 dat in de Heilige Schrift genoegzaam geleerd wordt wat de mens schuldig is te geloven om zalig te worden. De Heere beschrijft in Zijn Woord hoe Hij gediend wil worden. Gods Woord alleen dient regel van geloof en leven te zijn. Het ja-woord bij de bediening van het sacrament van de Heilige Doop door de ouders uitgesproken houdt toch in ieder geval in dat de kinderen bij het opgroeien ook thuis onderwezen dienen te worden aangaande de zaken die in Gods Woord staan opgetekend. Het is dus noodzakelijk voor ouders en kinderen Gods Woord te onderzoeken, opdat het Woord Gods in alle dingen tot een lamp voor de voet en een licht op het pad zou zijn. De vraag dient gesteld te worden: Hoeveel tijd besteden wij aan Schriftonderzoek? De natuurlijke mens heeft ten diepste geen lust om Gods Woord te onderzoeken. Dit geldt ouderen en jongeren. Uren worden per dag besteed aan het onderzoek van boeken en tijdschriften die geen waarde hebben voor de eeuwigheid. Bekeert u daarvan. In de meeste huisgezinnen staan vrees ik veel boeken in de boekenkast die ongelezen blijven. Boeken die rijke lessen bevatten aangaande inhoud van Gods Woord. Zullen die boeken eenmaal tegen ons getuigen? Zal het zo zijn dat wij die boeken ook in ons bezit hebben gehad en ze niet hebben gelezen? Zal het zo zijn dat we geen zin in hadden om deze boeken te onderzoeken? Dat we er geen tijd voor genomen hebben? Bekeert u van een verkeerde tijdsbesteding.

Het onderzoek dat aan Joodse kinderen wordt gegeven is een voorbeeld voor ons reformatorisch onderwijs. Heel veel extra tijd en aandacht wordt besteed aan het onderzoek van Gods

Woord op de Joodse scholen. Geve de Heere lust tot onderzoek van Zijn Woord. Moge die lust ook versterkt worden bij hen die belang hebben gekregen bij het onderzoek van Gods Woord.

De wijze waarop

Het bekende catechisatieboekje van Hellenbroek geeft kort maar krachtig antwoord op de vraag hoe Gods Woord onderzocht dient te worden. Het antwoord zegt allereerst: "In Gods vreze." Er wordt dan verwezen naar Psalm 111: 10 waar staat: "De vreze des HEEREN is het beginsel der wijsheid; allen die ze doen, hebben goed verstand; Zijn lof bestaat tot in der eeuwigheid." Die vreze Gods missen wij van nature. Dan mag ons gebed wel zijn: Neig mijn hart en voeg het saam, tot de vreze van Uw Naam. Alleen in de vreze des Heeren wordt door de werking van de Heilige Geest, Die in al de waarheid leidt, Gods Woord op de juiste wijze verstaan. Wie de vreze Gods niet kent, heeft ten diepste geen verlangen om bezig te zijn met Gods Woord. Maar wie de vreze Gods door genade mag kennen, zal tijd proberen te vinden voor het onderzoek van Gods Woord. Het hart is er immers voor ingewonnen. Er is heilige belangstelling gekomen. Men heeft belang gekregen bij de inhoud van Gods Woord.

Het onderzoek van Gods Woord dient ook plaats te vinden met een biddend hart. Dat is de volgende zaak waar Hellenbroek op wijst. Er wordt dan verwezen naar Psalm 119:18 waar staat: "Ontdek mijn ogen, dat ik aanschouwe de wonderen van Uw wet." De mens is van zichzelf blind en verdorven. Hij verstaat Gods Woord niet. Al leest hij de letters en de woorden die in de Bijbel staan, de zaken verstaat hij niet. Door de diepe val in Adam zijn de ogen gesloten voor de werkelijkheden die in Gods Woord staan opgetekend. De ogen van het verstand moeten hem geopend worden. Calvijn schrijft ter verklaring van deze tekst dat ieder blind is zolang God zijn ogen en zijn verstand niet heeft verlicht. "Wel is waar verlicht God ons reeds door Zijn Woord, maar de profeet wil zeggen, dat wij, zo lang God het deksel van onze ogen niet wegneemt, ook het helderste licht niet zien kunnen. Het is dus, alsof de Profeet hier zijn eigen blindheid evenals die van het ganse mensdom betreurt, als hij belijdt dat zijn ogen gesloten en als door een sluier bedekt

waren, zodat hij het licht der hemelse leer niet kon zien, voordat God ze door de genade Zijns Geestes had geopend." Mag het uw, mag het jullie gebed zijn bij het onderzoek van Gods Woord: Heere, ontdek mijn ogen, dat ik aanschouwe de wonderen van Uw wet? Wanneer de Almachtige de ogen van een menskind opent voor Zijn Woord, worden zaken verstaan die voor die tijd totaal niet beleefd werden. Gaat dan de alwetendheid van God niet spreken? Wordt het geen werkelijkheid wat vaak zo gedachte-loos en klakkeloos gezongen worden: Niets is, o Oppermajesteit, bedekt door Uw alwetendheid? Wordt dan de alomtegenwoordigheid Gods niet beleefd? Wordt de belijdenis niet geboren: Heere, U hebt mij overal gezien, U hebt al mijn woorden gehoord, U hebt al mijn gedachten waargenomen? Gaat de lankmoedigheid van God ook niet spreken? Gaat niet leven in het hart: Heere, hoe is het mogelijk dat u zo'n zondar zolang gedragen en gespaard hebt? Hoe is het mogelijk dat ik tijdens het bedrijven van die zonde niet ben weggenomen? Gaat ook de onuitsprekelijke goedheid van God niet spreken? Het wordt beleefd dat de Heere onuitsprekelijk goed is voor een slechte zondaar. Het gaat leven in het hart: Uw goedheid, Heer is hemel-hoog. De derde zaak waarover Hellenbroek schrijft is "eerbied". Het is immers maar geen menselijk boek dat wij ter hand nemen, maar het is Gods Woord en getuigenis. Het Woord van de allerhoogste Koning dient eerbiedig onderzocht te worden. Welk een wonder dat de Heere Zijn Woord heeft gegeven aan zondige, verdorven mensenkinderen om te onderzoeken, om de weg der zaligheid bekend te maken, om te leren wat wedergeboorte en waarachtige bekering is. Kennen wij eerbied voor Gods Woord? Luisteren de kinderen eerbiedig naar Gods woord als eruit wordt voorgelezen? Is er eerbied bij de uitleg van Gods Woord tijdens de catechisatie?

De vierde zaak waar Hellenbroek over schrijft is: "Aandachtig en met een geestelijk oordeel." Het vertoont de allerhoogste Koning zeer als er geen aandacht wordt gegeven aan Zijn Woord. Dat kan alleen door Gods Geest, Die van God geschonken wordt en in al de waarheid leidt. Dan mogen geestelijke dingen met geestelijke samengevoegd worden. Het een mag dan met het ander verbonden worden. Zijn wij bij het onderzoek van Gods Woord verlegen om de werking van de

Heilige Geest? De natuurlijke mens verstaat niet de dingen die des Geestes Gods zijn. Maar wie door de Heilige Geest de heilgeheimen van Gods Woord mag gaan verstaan, zal de Heere mogen erkennen voor het uitdenken van de weg der zaligheid, voor het verwerven van de zaligheid en voor het toepassen van de zaligheid.

De hulpmiddelen erbij

Er zijn heel wat verklaringen die bij het Schriftonderzoek geraadpleegd kunnen worden. Het is op zichzelf genomen een goede zaak eens na te lezen wat anderen in het verleden over een bepaalde tekst hebben geschreven. We denken hierbij aan de onder ons bekende Bijbelverklaring van Matthew Henry, alsook aan die van Dachsels. Het zou ook een goede zaak zijn de bijbelcommentaren van Calvijn te raadplegen. Ook de kanttekeningen willen wij noemen. Op verreweg de meeste kansels ligt een Statenvertaling met kanttekeningen. Wellicht dat veel gezinnen ook een Bijbel met kanttekeningen in huis hebben en die kunnen raadplegen. Ook de recent verschenen vier delen van "Aantekeningen bij Kanttekeningen" door Dr. C.A. Tukker, uitgegeven bij De Banier, kunnen een goed hulpmiddel zijn om de Heilige Schrift in de Statenvertaling met de erbij behorende kanttekeningen beter te verstaan.

De synode van Dordrecht 1618 heeft enkele richtlijnen gegeven voor de kanttekeningen. Die richtlijnen kunnen als volgt samengevat worden: 1. Ze mochten geen ontwikkeling van de leer bevatten. 2. Ze dienden de letterlijke vertaling te vermelden, indien in de tekst een vrijere vertaling was opgenomen. 3. Ze moesten gelijklopende plaatsen aangeven.

In het Oude Testament bevat het Hooglied de meeste kanttekeningen, in het Nieuwe Testament het boek Openbaring. Hoewel in de bepalingen van de synode van Dordrecht stond dat de kanttekeningen geen ontwikkelingen van de leer zouden moeten bevatten, wordt de leer van de remonstranten toch op heel wat plaatsen bestreden. Wat de Roomse leer betreft vinden wij ook een duidelijke weerlegging van vele dwalingen en misvattingen. Er valt te denken aan de leer van het vagevuur, de leer van het laatste oliesel of het sacrament van de sterfenden. Deze zaken worden besproken en afgewezen. De beeldenverering moet het ontgelden, de vele titels die aan de paus gegeven zijn, het vormsel

en de ongehuwde staat van de geestelijken. Positief wordt geschreven over bijvoorbeeld de Heilige Geest en Zijn werkingen, over roeping en wedergeboorte. De Gereformeerde leer valt wel terdege aan te tonen in de kanttekeningen. Het gedachtengoed van Calvijn is via Beza (de opvolger van Calvijn) en Piscator (een volgeling van Luther die al meer calvinistisch is gaan denken) in de kanttekeningen te vinden.

De uitgave die De Banier nu heeft verzorgd in vier delen bevat de complete tekst van de Kanttekeningen van het Oude en Nieuwe Testament. Zover wij weten is dit de eerste maal dat de Kanttekeningen los van de Bijbeltekst zijn verschenen. De lezer wordt geacht zelf een Bijbel bij de hand te hebben. De kanttekeningen zijn waar nodig voorzien van toelichtingen van de hand van Dr. C.A. Tukker. Nauwkeurig onderzoek leert dat veel oude

woorden teruggekomen zijn. Soms worden ook moderne woorden gebruikt. Helemaal consequent is het taalkleed niet. We treffen oude woorden aan als: factueus, occasie en ordinarisch, terwijl daarentegen zeide is vervangen door zei. Er zijn ook slordigheden en interpretatiefouten. Is het werk dan niet betrouwbaar? Er kan goed gebruik van gemaakt worden, mar het is niet zonder fouten. Moge de Heere het onderzoek van Zijn Woord in de Statenvertaling met de bijbehorende kanttekeningen met Zijn zegen achtervolgen.

N.a.v. De Kanttekeningen van het Oude en Nieuwe Testament." Vier delen. Dr. C.A. Tukker. Uitgave De Banier f 436,-. Er is ook een dun boekje bij dat heet: Aantekeningen bij Kanttekeningen en een stevige opbergcassette.

AvH.

Bewaar het Pand Inhoud 32e Jaargang

Jaar 1997

MEDITATIES

	Blz.
Exodus 15 : 27	Ds P.van Zonneveld 137
Psalms 3 : 6	Ds M.Vlietstra 13
Psalms 5 : 6	Ds M.Vlietstra 21
Psalms 16 : 5a	Ds M.Vlietstra 29
Psalms 119 : 173	Ds P.van Zonneveld 1
Mattheüs 26 : 30	Ds M.Vlietstra 37
Mattheüs 28 : 9a	Ds M.Vlietstra 61
Mattheüs 28 : 9b	Ds M.Vlietstra 73
Mattheüs 28 : 18	Ds M.Vlietstra 85
Johannes 19 : 24	Ds M.Vlietstra 49
Handelingen 2 : 47b	Ds H.C.van der Ent 97
Handelingen 9 : 26	Ds M.Vlietstra 105
Handelingen 15 : 39a	Ds M.Vlietstra 113
Handelingen 20 : 24a	Ds M.Vlietstra 121
Handelingen 26 : 28	Ds M.Vlietstra 129
Handelingen 28 : 14b	Ds P.van Zonneveld 149
Handelingen 28 : 15	Ds P.van Zonneveld 157
Handelingen 28 : 20b	Ds P.van Zonneveld 165
Handelingen 28 : 23m	Ds P.van Zonneveld 177
Handelingen 28 : 24	Ds P.van Zonneveld 209
Handelingen 28 : 30b	Ds P.van Zonneveld 189
Handelingen 28 : 31a	Ds P.van Zonneveld 217
Handelingen 28 : 31m	Ds P.van Zonneveld 225
2 Timotheüs 4 : 10a	Ds P.van Zonneveld 197

ARTIKELEN

Ds J.P.Boiten	
Strijden voor het geloof	76
Ds P.den Butter	
Hulp van de Heere	25
God bewaart mijn pand (1)	86
God bewaart mijn pand (2)	98
Een indrukwekkende bijeenkomst	126
Aandacht voor Israël	131

Een bezwaarschrift en een artikel	142
Paulus en de Filippienzen (1)	153
Paulus en de Filippienzen (2)	161
Paulus en de Filippienzen (3)	168
Paulus en de Filippienzen (4)	190
Paulus en de Filippienzen (5)	198
Paulus en de Filippienzen (6)	211
Paulus en de Filippienzen (7)	218
Paulus en de Filippienzen (8)	227
Gelovig maar niet kerkelijk	170
Onze kerkdiensten	194
Meer dan één Middelaar?	204
Ds G.J. Capellen	
Bittere klacht	78
Ds H.C. van der Ent	
In memoriam Ds Dirk Slagboom	138
Ds E. Hakvoort	
De geestelijke verlatingen (1)	144
De geestelijke verlatingen (2)	151
De geestelijke verlatingen (3)	159
De geestelijke verlatingen (4)	166
De geestelijke verlatingen (5)	178
De geestelijke verlatingen (6)	192
De geestelijke verlatingen (7)	200
De geestelijke verlatingen (8)	210
De geestelijke verlatingen (9)	220
Ds A. van Heteren	
De zondag in plaats van de sabbat (1)	33
De zondag in plaats van de sabbat (2)	42
Verslag begrafenis Ds D. Slagboom	139
Ds K. Hoefnagel	
Gods heerlijke deugden (1)	24
Gods heerlijke deugden (2)	32
Gods heerlijke deugden (3)	38
Gods heerlijke deugden (4)	52
Gods heerlijke deugden (5)	64
Gods heerlijke deugden (6)	80
Gods heerlijke deugden (7)	88
Gods heerlijke deugden (8)	100
Gods heerlijke deugden (9)	108
Gods heerlijke deugden (10)	116
Gods heerlijke deugden (11)	122
Gods heerlijke deugden (12)	132
Van genade en goede werken	180
Ingebruikname Evangelisch Centrum Gent	232
Ds M.J. Kater	
Sibbes (7)	4
Sibbes (8)	14
Der armen Heiland	230
Ds L.W. van der Meij	
De Avondmaalspraktijk in vraag en antwoord (1)	171
De Avondmaalspraktijk in vraag en antwoord (2)	193
De Avondmaalspraktijk in vraag en antwoord (3)	202
De Avondmaalspraktijk in vraag en antwoord (4)	213
De Avondmaalspraktijk in vraag en antwoord (5)	229
Ds H. Polinder	
Een vreemdeling hier beneên (1)	89
Een vreemdeling hier beneên (2)	109
Een vreemdeling hier beneên (3)	117
Een vreemdeling hier beneên (4)	123
Een vreemdeling hier beneên (slot)	130
Des Christens groot interest (1)	228
Ds B. de Romph	
Opwassen in de genade en kennis van onze	
Heere Jezus Christus	182

Ds P. Roos	
De aanneming tot kinderen (1)	145
De aanneming tot kinderen (2)	150
De aanneming tot kinderen (3)	158
Een belangrijk antwoord op een gewichtige vraag	181
Ds D. Slagboom	
Om het Woord de waarheid (n.a.v. "Het verhaal gaat")	2
Hanna's Lofzang (1)	16
Hanna's Lofzang (2)	22
Hanna's Lofzang (3)	30
Hanna's Lofzang (4)	39
Hanna's Lofzang (5)	62
Hanna's Lofzang (6)	106
Hanna's Lofzang (7)	114
Hanna's Lofzang (8)	124
"Verzoening." Bijbelse notities	
bij een omstreken thema	50
Ds M.C. Tanis	
Het belijden	92
Predik het woord	179
Ds K. Visser	
De betekenis van de heilsfeiten voor	
het geloofsleven (2)	5
De betekenis van de heilsfeiten voor	
het geloofsleven (3)	17
Ds A. van de Weerd	
Pasen en Heiligmaking (1)	65
Pasen en Heiligmaking (2)	74
Slotwoord voor de ontmoetingsdag	186
PERSONEN	
Prof. Dr J. de Vuijst	14
Prof. Dr W. van 't Spijker	14
Drs T.M. Hofman	22
Prof. Dr T.M. Hofman	158
Prof. Dr H. Selderhuis	22
Ds H. van der Ham, afscheid van Zuidland	41
Ds H. van der Ham, bevestiging te Meerkerk	53
Ds H. van der Ham, intrede te Meerkerk	54
Ds W. van Sorge, bevestiging te Rotterdam-West	68
Ds W. van Sorge, intrede te Rotterdam-West	69
Ds L.W. van der Meij, afscheid van Alphen aan de Rijn	81
Ds L.W. van der Meij, bevestiging	
en intrede te Driebergen	90
Ds K. Hoefnagel, bevestiging en	
intrede te Katwijk aan Zee	86, 110, 111
Prinses Juliana	86
Ds A. van de Weerd 25 jaar predikant	101
Ds D. Slagboom	122, 130, 138, 139
Ds H.H. de Haan, bevestiging en intrede te	
Broeksterwoude "Andreas"	138
Ds H.C. van der Ent	190, 198, 210, 218, 226
Drs L.W. Bilkes	198
Ds M. Vlietstra	218
Ds E. Hakvoort	226
GEMEENTEN	
Scheveningen	70
Oud-Vossemeer	195
Zeewolde	178
VARIA	
GBS schenkt Bijbels in diverse talen	6
Chr. Geref. Bezinningskring binnen de	
classis Leeuwarden	7

Theologie studeren in Apeldoorn? -Info middag 1997-	7
Inhoud 31e jaargang Bewaar het Pand, jaar 1996	7
Jaarvergadering gereformeerde onderwijzers en lerarenvergadering	10
GLIAGG De Poort	10
Themadag Urk op 15 februari 1997	18
LCJ Kadervorming, bijeenkomst 7 februari 1997 in Dordrecht	18
Ontmoetingsdag Sliedrecht	24, 30, 38, 50, 62, 74
Voorjaarsconferentie D.V. 7-10 maart 1997	34
Jaargangen Bewaar het Pand gezocht	34
LCJ krijgt jeugdwerker in vaste dienst	45
Toerustingsconferentie evangelisatie	57
Fietsen voor Ontmoeting	57
Jongerenreizen JBG	
Oprichting van vereniging voor "jonge" weduwen en weduwnaren (NPV)	70
Deputaten geestelijke verzorging militairen der Chr.Geref.Kerken in Nederland	70
GBS: extra Bijbels naar het buitenland	71
Wie heeft een bijdrage voor een boekje over Ds J.H. Velema?	82
Pinksterappèl D.V. 19 mei 1997	86
Landelijke fietsdag LCJ	92
Zomerschool 1997: 'Moslim en het Evangelie'	92
Haamstede conferentie 1997	102, 127
Vereniging "Samen alleen"	118
Vormingscursus 1997-1998	118
Ontmoetingsdag Kampen	121, 130, 138, 150, 158, 178
CD-verkoop t.b.v. Rehoboth Christian school, Dundas	127
Mukhanyo Bijbelschool en de Stichting Stéphanos	134
Nadere reformatie-congres 1997	146
Chr.Geref.Kerken helpen kerken in overstroomd Europa	154
Pastorale handreiking over incest	154
Handreiking LCJ	155
Koor- en samenzangavond, Katwijk aan Zee	155
Deputaten Geestelijke Verzorging Militairen	162
SGP-jongeren congres	163
Evangelie en Moslims	163
Uitzending bijzondere zendingsarbeiders	163
Deputaten Buitenlandse Zending	173
SSNR start vervolgcursus	173
De betrouwbaarheid van het boek Daniël	173
"Samen alleen"	174
Aandacht voor thuiszorg, in het bijzonder de rol van de verzorgenden	174
Jongerenconferentie	174
Bijbelstudie conferentie	174
Chr.Geref.Bezinningskring binnen de classis Leeuwarden	175, 215
Haamstede conferentie 1998	175
Jeugdappel LCJ	187
Uitnodiging Landelijke najaarsconferentie voor ambtsdragers	195
Akte LCJ voor Tongeren en Gent	206
Kadervormingsavonden LCJ	206
Donateursactie LCJ	207
Samenzang Psalmen van Petrus Datheen	214
Secretariaats wijziging LCJ	215
Mededeling Evangelisatiewerk in Oost-Vlaanderen (Gent)	215
Ambtsdragers conferentie	215
Deputaten 'Pastoraat in de Gezondheidszorg'	222

Rehoboth Christian School Dundas	222
Jaarvergadering Gereformeerde Onderwijzers en Lerarenverenigingen	233
Vluchtelingen-naasten niet vergeten...	233
Landelijke werving donateurs GBS	233

OVERGENOMEN

John Bunyan (1628-1688)	
<i>De strijd tussen vlees en Geest</i>	25
Lambertus Myseras (1676-1740);	
<i>Enkele vragen beantwoord</i>	27
<i>"Het gekrookte riet"; Piramidespel</i>	43
<i>"De Saambinder"; Internet (1)</i>	55
<i>"De Saambinder"; Internet (2)</i>	66
<i>"Foar 't finster"</i>	
<i>De geloofwaardigheid van de Bijbel</i>	171, 202
William Huntington,	
<i>Want Sion is van God begeerd</i>	
<i>Geestelijke verlatenheid</i>	173
Martinus Luther (1483-1546)	
Een Evangelie voor zondaren	205

Boekbespreking

Ds G.J. van Aalst e.a.	
<i>Leer ons bidden</i>	47
Ds J. van Amstel	
<i>Wat geloof je?</i>	135
Dr J. van Beelen	
<i>Doet dit tot Mijn gedachtenis</i>	36
Thomas Boston	
<i>Brood en Wijn, gedachten over het Avondmaal</i>	28
John Bunyan	
<i>Het leven en sterven van meneer Kwad</i>	119
Alexander Comrie	
<i>Maak mij levend om Uws Naams wil</i>	223
Faith Cook	
<i>Samuël Rutherford en zijn vrienden</i>	93
M. Dankers	
<i>Zielen waar Zijn vrees in woont</i>	27
Drs W. Dekker e.a.	
<i>Context, achtergrondinformatie bijbelboeken N.T.</i>	102
D.A. Detmar	
<i>Kan ik zeker zijn van mijn zaligheid?</i>	118
G. van Dolderen	
<i>Grasduinen in de geschiedenis van de Chr. Geref. Kerken</i>	102
Jeannette Donkersteeg	
<i>Die heimwee hebben komen thuis</i>	46
Ds J.T. Doornenbal	
<i>Overpeinzingen van een pelgrim</i>	57
<i>Hoogten en diepten</i>	46
Alfred Edersheim	
<i>De Tempel</i>	223
Ds A. Elshout	
<i>Een helpende hand</i>	148
<i>Nogmaals een helpende hand</i>	148
Ebenezer Erskine	
<i>De regenboog van het verbond</i>	35
Dr H. Florijn	
<i>Uit de begintijd van de Gereformeerde Gemeenten</i>	11
Prof. Dr J. van Genderen	
<i>Oriëntatie in de dogmageschiedenis</i>	93
J.J. Groen, uitgever Dagboek 1998	
<i>"Bloeien als een lelie"</i>	207

"Voor hart en Huis"	223
"Honigdruppels"	223
H.van Groningen	
<i>Als je eenzaam bent</i>	147
De Groot, Goudriaan, uitgever	
<i>Mens en arbeid</i>	27
Ds D.Hakkenberg	
<i>Schoner dan de mensenkinderen</i>	201
Ds H.van der Ham red.	
<i>Sions heil en troost</i>	164
Matthew Henry	
<i>Aan Zijn tafel</i>	27
<i>Vergeef ons onze schuld</i>	46
Den Hertog, uitgeverij	
"Leven en Licht" dagboek	223
Prof Dr T.M.Hofman	
<i>Eenich Achterdencken</i>	
M.Hollebrands	
<i>De bekering en het sterven</i>	
<i>van Sara Louisa Hollebrands</i>	93
J.van 't Hul	
<i>Op reis langs oude paden</i>	134
William Huntington	
<i>De liefde van Christus</i>	45
<i>Want Sion is van God begeerd</i>	175
John Angell James	
<i>Wat moet ik doen om zalig te worden?</i>	102
J.R.C.Janse	
<i>Stille armoede in een rijk land</i>	46
John C.Johnston	
<i>Alexander Peden</i>	175
J.J.de Jong red.	
<i>Occultisme</i>	57
Reinhard Junker en Bloemen	
<i>veroveren de Alpen/ Wiskin Richard</i>	
<i>De eerste bergbeklimmers</i>	19
M.H.Meeuwse-Karels	
<i>De verdwenen verreklijker</i>	48
Drs R.H.Kiekamp	
<i>Kernteksten over het geloof</i>	147
LCJ Jaarboek LCJ 1997	223
D.M.Lloyd-Jones	
<i>Onuitsprekelijke vreugde</i>	10
<i>Liefde zo wonderbaar</i>	11
Dr J.W.Maris	
<i>Andrew Murray</i>	57
Dr J.W.Maris e.a.	
"Om de Kerk"	45
<i>Onthullende Woorden</i>	46
Andrew Matthew	
<i>Bidden zonder ophouden</i>	134
J.Mauritz red.	
<i>Wees jezelf, deel 1</i>	57
B.V.van Mazijk	
"Ons Oranjehuis 1998"	195
Ina van Meeuwen den Hoed	
<i>Kim en Koos en de reis</i>	19
H.Natzijl e.a.	
<i>In beeld gebracht</i>	223
A.J.Nelis	
<i>Zittende aan de voeten van Jezus</i>	146
Dr W.H.Neuser e.a.	
<i>Ordenlich und fruchbar</i>	46
Dr A.Noordergraaf	
<i>Kernteksten over Jeruzalem</i>	48

<i>Eredienst en gemeent-opbouw</i>	57
Dr Norbert Pailer	
<i>De oerknal</i>	164
Ds Joh.van der Poel	
<i>Eben Haëzer</i>	134
Ds J.J.Poort	
<i>Ga maar met je hart</i>	93
<i>Voetsporen van Calvijn</i>	134
Jan van Reenen	
<i>Joris de kathedraalbouwer</i>	48
J.Roodbeen	
<i>Woorden van Spurgeon, deel 1 en 2</i>	134
J.C.Ryle	
<i>Wie Hem vroeg zoekt</i>	35
J.A.Saarberg	
<i>Waar Gij Uw voetstap zet</i>	34
Jose Sagassar	
<i>De leukste kinderfeesten etc.</i>	119
C.van der Sluijs	
<i>Ontmoetingen van blijvende waarde</i>	27
Dr C.A.van der Sluijs	
<i>Dordt vandaag</i>	27
C.H.Spurgeon	
<i>Voor iedere avond</i>	27
Dr J.Stolk red.	
<i>Het schoolkind van dichtbij</i>	93
Willem Teellinck	
<i>De gebaande weg ter zaligheid</i>	215
Ing.W.Vastenhout	
<i>50 jaar Verenigde Naties</i>	58
Dr M.te Velde	
<i>Puriteins, pluraal en opgewekt</i>	58
Dr W.H.Velema	
<i>Stilstaan bij kruis en opstanding</i>	57
<i>Heft uw harten omhoog</i>	92
Ds J.H.Velema	
<i>Toch niet alleen</i>	235
Ds P.Vermaat	
<i>Liever toch bezoek</i>	27
J.M.Vermeulen	
<i>Het krachtigste wapen</i>	11
Geesje Vogelaar van Mourik	
<i>Het geschenk van Jef</i>	48
Ds G.C.Vreugdenhil	
<i>Abraham, vader en vriend</i>	164
Ds L.Vroegindewij	
<i>De zondag in plaats van de sabbat</i>	27
Joh.Westerbeke	
<i>In de voorhoven des Heeren</i>	222
<i>Jonge zangers</i>	222

Theologie studeren in Apeldoorn?

- info-middag 1998 -

In Apeldoorn is een theologische universiteit gevestigd, die sedert jaren de opleiding is zowel voor aanstaande christelijke gereformeerde predikanten als voor vele andere jongeren die theologie willen studeren met de gereformeerde belijdenisgeschriften als uitgangspunt. In het brede geheel van de theologische opleidingen in Nederland neemt Apeldoorn een duidelijke, eigen plaats in. Graag nodigen wij allen die toekomstplannen in de richting van de theologie hebben uit om de info-middag aan onze Theologische Universiteit in Apeldoorn te bezoeken. Men kan zich dan precies op de hoogte stellen van het principiële uitgangspunt van deze opleiding, het studieprogramma, de rechten en plichten, de beroepsperspectieven van de studie, de studentenactiviteiten, de mogelijkheden van kamerhuur, etc. Alle mogelijke en onmogelijke vragen kunnen worden gesteld. De info-middag staat gepland op D.V. vrijdag 23 januari 1998, aanvang 14.30 uur. Zowel de hoogleraren als de docent van de vooropleiding (Grieks en Latijn) zullen dan aanwezig zijn. Ook hoopt een van de docenten een mini-college te geven, om een 'blik in de keuken' te bieden. Laten belangstellenden zich van tevoren melden, schriftelijk of telefonisch. Het adres van de Theologische Universiteit van de Christelijke Gereformeerde Kerken te Nederland is: Wilhelminalpark 4, 7316 BT Apeldoorn, tel. 055 521 3156.

*Namens het college van hoogleraren,
Prof. Dr. J.W. Maris, rector h.t.*

COGG Zwolle

Deze bijeenkomst zal op D.V. vrijdag 23 januari 1998 worden gehouden in "het Rafter", Bethl. Kerkplein 35/1, Zwolle, 19.45 uur, toegang gratis. Inleider is hier Ds. J.H. Velema (Chr. Ger.), Nunspeet, die de aanwezigen onder het thema "Spanning tussen waarheid en eenheid", zal bepalen bij de kerkelijke verdeeldheid, die in de Gereformeerde Gezindte nog steeds aanwezig is. De leiding van de avond berust bij Ds. K. van Meijeren (N.H.), Zwolle en er is een forum, waarin naast de inleider

zitting hebben de heer K. Bokma (Ger. Gem.), Apeldoorn en Ds. J. Brons (Chr. Geref.), Urk.

Chr. Geref.

Bezinningskring binnen de classis Leeuwarden

Op D.V. 30 januari 1998 hoopt Ds. J.H. van Dijk van Urk een onderwerp te behandelen voor donateurs en belangstellenden.

Onderwerp: "Het Christelijke Gezin".
Plaats: Chr. Geref. Kerk te Damwoude. Aanvang: 19.45 uur.

GezinsGids

PERSBERICHT - Utrecht, 29 december 1997. In 1998 zal de GezinsGids 50 jaar bestaan. Dit jubileum vormt de aanleiding voor een algehele restyling van de GezinsGids. Tevens zal er gedurende het gehele jaar op diverse wijze aandacht worden besteed aan deze mijlpaal. De GezinsGids is een verantwoord en vertrouwd gezinsblad met verschillende artikelen, elk toegespitst op de verschillende leden van het gezin. Vandaar dat het jarige blad ook wel 'de huisvriend van alle gezinnen' wordt genoemd. De inhoud is gevarieerd, maar de nadruk ligt stevast op het lezen. De restyling van de GezinsGids heeft een aantal consequenties voor het uiterlijk van het blad. Zo is het formaat gewijzigd naar A4 formaat en is tevens de paginaindeling aangepast. Verder is er een nieuw logo voor de GezinsGids ontwikkeld. Het lettertype dat gebruikt is in dit logo komt ook terug in het blad zelf. Inhoudelijk zullen er geen wijzigingen zijn, dus de vaste rubrieken zullen hoewel met een andere lay-out terugkomen. Deze wijzigingen zorgen ervoor dat de toegankelijkheid en leesbaarheid vergroot is. Naast de restyling zullen de abonnees op allerlei wijze mee kunnen profiteren van dit gouden jubileum. De overige activiteiten die in het kader van het 50-jarig bestaan zullen worden ondernomen bestaan uit een ledenwerfcampagne en het belonen van trouwe abonnees. Daarnaast zal er het gehele jaar een actie lopen met als doel het ondersteunen van een project van Stichting Bonisazending.

*"Gedenk uwer voorgangers, die u
het Woord Gods gesproken hebben,
en volgt hun geloof na aanschouwen-
de de uitkomst hunner wandeling"*
Hebr. 13:7

De kerkenraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk van Elburg nam met droefheid kennis van het overlijden van hun oud-herder en leraar en onze emeritus predikant,

Ds. H.C. van der Ent

in de leeftijd van 79 jaar.

Dankbaar gedenken wij de tijd, dat hij onze gemeente vanaf 1986 tot en met 1993 in het ambt van predikant mocht dienen.

De HEERE zij zijn vrouw, zijn kinderen en zijn kleinkinderen met Zijn troost en genade nabij.

Namens de kerkenraad,
Ds. J. Veenendaal, preses
B. Visscher, scriba

Elburg, 12 december 1997.

*Hij was gezonden opdat hij van het
Licht getuigen zou.*

Johannes 1:8

De raad van de Christelijke Gereformeerde Kerk te Middelharnis heeft met ontroering kennis genomen van het overlijden van zijn oud herder en -leraar

Ds. H.C. van der Ent

Dominee Van der Ent diende de gemeente van Middelharnis van december 1961 tot 1965. Met grote dankbaarheid herinneren wij ons zijn ambtswerk in prediking en pastoraat gedurende deze periode.

De HEERE ondersteune zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen en trooste hen met Zijn nabijheid.

*Namens de raad van de Chr. Geref.
Kerk te Middelharnis,
ds. P. den Butter, preses
J.M.J. Kieviet, scriba*

Boekbesprekingen

Ds. W. Pieters, **Uw enige troost.** Lessen voor belijdeniscatechisanten, 248 blz., f 34,90, Uitgeverij de Groot Goudriaan - Kampen.

Het boek bevat 33 belijdeniscatechisatielessen. In de loop der jaren is dit boek door het geven van belijdeniscatechisatie uitgegroeid tot wat het nu is. Citaten en artikelen in kleine letter geven achtergrondinformatie en verduidelijken de behandelde stof. Per hoofdstuk zijn enkele vragen toegevoegd. Er is veel waardevol materiaal bijeengebracht, waarbij het eigen standpunt van de auteur doorklinkt. Men kan er zeker zijn winst mee doen, ook al zou men het niet in alles met de schrijver eens zijn. Zo viel ons op dat de schrijver bij het belijdenis doen sterk uitgaat van het ideaal en de eis van belijdenis des geloofs, terwijl wij onzes inziens toch ook te doen hebben met de werkelijkheid. Ds. Van der Ent zei altijd dat hij twee benen had: Het been van de theorie en het been van de praktijk. Op de blz. 164 en 165 trof ons dat de vraag aan de orde komt of de Doop een pleitgrond is. Dan lezen we het volgende: "Wanneer we dan toch de term 'pleitgrond zouden willen en

mogen gebruiken - met grote terughoudendheid en voorzichtigheid - dan willen we sterk benadrukken dat het 'pleiten op de Doop en de daarin vervatte belofte van de verlossing der zonden en de Heilige Geest Die het geloof werkt' alleen recht geschiedt, wanneer de bidden in algehele rechteloosheid - wat hemzelf - betreft zich aan de Troon der Genade vervoegt met de vrijmoedige en ootmoedige smeking: 'Doe wat Gij beloofd hebt, HEERE!'" Achterin zijn belijdenisvragen opgenomen uit de tijd van de Reformatie en de Nadere Reformatie en een index van onderwerpen en personen die ter sprake komen, wat het gebruik van het boek vergemakkelijkt.

J.M. Vermeulen, **Het krachtigste wapen,** Uit het leven van Ds. L. Gebraad, 240 blz., f 45,-, Uitgeverij de Groot Goudriaan - Kampen.

Ds. L. Gebraad heeft gearbeid in de Nederlandse Hervormde Kerk, in de Christelijke Gereformeerde Kerken en in de Oud Gereformeerde Gemeenten in Nederland. Hij werd in 1894 in Dirksland geboren en overleed in 1980 in Sint Philipsland. Hij heeft mogen arbeiden in Leersum, Tholen, Capelle aan den IJssel en Sint Philipsland. De titel van dit boek ziet op het gebedsleven van de predikant. Voor ons ligt de vierde druk waarin voor het eerst de herdenkingsdienst ter gelegenheid van het 25-jarig verblijf te Krimpen a/d IJssel is opgenomen. De omslag is mooier dan van de vorige uitgaven. Het keurig verzorgde boek, met vele kernachtige uitspraken van Ds. Mieras zal zijn weg wel weer weten te vinden.

I.A. Kole en M.M. Natziyl (red.), **En toen werd het Kerst....**, 141 blz., f 29,90, Uitgeverij de Groot Goudriaan - Kampen.

De volgende auteurs verleenden hun medewerking: J.W. van den Berg, A.W. Boon, L.W.A. Ippel-Breedveld, M.H. Karels-Meeuse, E. Kuijt, J.D. van Leeuwen, Jac. Overeem, M. Quist, A.C.P.C. Schouten-Verrips, J. Visser-Vlaanderen en A. Vogelaar-van Amersfoort. De verhalen zijn geschreven voor verschillende leeftijden (4-8, 8-12, 12-16 en 16 jaar en ouder). De schrijvers gaan uit van eigentijdse voorvallen en trachten de Kerstboodschap in hun bijdragen door te laten klinken. Het boek is goed bruikbaar als uitgangspunt voor de zogenaamde vrije verhalen op de kerstvieringen van verenigingen, scholen en zondagsscholen alsook voor persoonlijk lezen of voorlezen.

- Wij verzorgen begravenissen in elke woonplaats op de Veluwe en in Flevoland
- Opbarring zowel thuis als in elk gewenst rouwcentrum
- Ongeacht bij welk begravenis fonds men (eventueel) is aangesloten
- Dag en nacht bereikbaar
- Geen crematies

Begrafnisverzorging Vos

Het Drie 32
3888 KE Uddel
Tel. 0577 - 401689

**Bemiddeling
Kraam- en
Gezinszorg
Meijer (B.K.G.M.)**

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg. Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

**Bemiddeling Kraam-
en Gezinszorg Meijer**

Telefoon 0294-231145, mevr. J. Meijer.

Honger en kou in Roemenië

In Oost-Europa wordt pure armoede geleden. Duizenden mensen in Bulgarije, Moldavië, de Oekraïne en Roemenië dreigen deze winter te sterven van honger en kou. Voor f 20,- per maand helpt u een arm gezin overleven. Bel 033 - 2463208 voor meer inlichtingen.

Winterhulp Oost-Europa

Giro 3535181

Stichting Kom Over En Help
Postbus 138
3860 AC Nijkerk

Hulp aan kerken en christenen in Oost-Europa

Honger en kou in Oekraïne

In Oost-Europa wordt pure armoede geleden. Duizenden mensen in Bulgarije, Moldavië, de Oekraïne en Roemenië dreigen deze winter te sterven van honger en kou. Voor f 20,- per maand helpt u een arm gezin overleven. Bel 033 - 2463208 voor meer inlichtingen.

Winterhulp Oost-Europa

Giro 3535181

Stichting Kom Over En Help
Postbus 138
3860 AC Nijkerk

Hulp aan kerken en christenen in Oost-Europa

BKG

Hebt u kraam- of gezinshulp nodig. bel ons dan:

0318 - 52 77 99

Voor hulpverlening dag en nacht bereikbaar

Voor inlichtingen niet bellen tussen 16.00 en 19.00 uur. Laat u wel tijdig inschrijven!